

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Az eperjesi „Széchenyi-kör“ és a „sárosmegyei gazdasági egyesület“ közlönye.

Szerkesztői iroda:

főutca, 203. sz. a.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadóhivatal:

Az Eperjesi Népbank helyiségeiben, főutca 2. sz.

Ide intézendők az előfizetések, hirdetések s a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Hegy évre 50 frt — kr.
Félévre 25 „ „
Negyedévre 12 „ „

Hirdetéseket elfogad: Haasenstein és Vogler Budapesten és Bécsben, G. L. Daube m. Frankfurtban.

Hirdetési díj:

háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyilttér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtatnak el.

Eperjes, június hó 30-án.

Berzeviczy Albert országgyűlési képviselőnk — miként a múlt számban jeleztük — f. hó 25-én tartotta meg beszámoló beszédét az eperjesi választó-kerület értelmiségének színe-java jelenlétében. A szép idő dacára, mely vasárnaponként rendszerint sokakat csal ki a zöldbe, a nagy terem egészen megtelt úgy városi, mint vidéki választókkal, míg a karzatokat díszes hölgy-közönség foglalta el.

Zajos éljenzés hangzott fel, mikor derék képviselőnk, városunk közönségének kedvence, az érte menesztett küldöttség tagjaitól körülvéve, a teremben megjelent.

Az éljenzaj lecsillapodtával képviselőnk egy órán túl tartott rendkívül érdekfeszítő, remek beszédben tüzetesen jellemezte a törvényhozásnak a lefolyt ülészek alatt kifejtett működését, melynek minden jelentékenyebb mozzanatára kiterjeszkedett s beszámolt saját magatartásáról meggyőző argumentációval indokolva álláspontját. Különösen behatóan tárgyalta az 1882. é. költségvetést, a védtörvény módosításáról szóló törvényt és a megszállott tartományok kérdését. Nagyszerű beszédének minden szakaszát élénk tetszésnyilvánítások szakították félbe. Végül saját személyére tért át a szónok. Erélyesen visszautasítja az ellenzék ama vádját. Mintha a kormánypárthoz tar-

tozó fiatal képviselők az opportunitásnak volnának hívei s ideált nem, csak politikai lemondást ismernének; azt szónok határozottan tagadja, mert igenis van ideálja; csak hogy ez ideál az a politika „a mely nem poetizál, nem desperál, nem recriminál, de bizva istenébe és önmagába szembeáll a bajjal, a veszélylyel és fáradhatlanul és esüggedetlenül védelmez, javít, alkot, hiven a kor ama jelszavához, melyet az új Franciaország egyik legnagyobb embere háromszor egy szóval fejezett ki: munka! mindig munka és még egyszer munka!“

Szünni nem akaró viharos éljenzés követte ezen szavakat; melyek általános lelkesedést ébresztettek. S a gyönyörű beszéd hatását még csak fokozta azon tudat, hogy Berzeviczy Albert a tettek embere, ki nem csak szónokolni, de tenni is tud.

Ezután Kubinyi Aurél ügyvéd, a kamara elnöke emelt szót, a választók nevében üdvözölve képviselőnköt, és biztosítva őt azok osztatlan bizalmáról és rokonszenvéről.

Esti 8 órakor a „Fekete sas“ fogadó éttermében közvacsora rendeztetett képviselőnk tiszteletére, melyre nagyszámu, fényes társaság jelent meg.

A pohárköszöntések hosszú sorát Lasz-

tóky László kir. főgymn. tanár nyitotta meg, hangsúlyozva, hogy, bár a legutóbbi képviselőválasztás alkalmával eleintén nem volt könnyű a különböző ellentéteket kiegyenlíteni, mégis ismerve képviselőnk jeles tehetségeit és kiváló tulajdonait; bizalommal tettük le kezébe a mandatumot s e bizalom nem csak hogy nem csökkent azóta de — a mint ezt szóló öröme constatalhatta — szilárdul meggyökerezett, mert képviselőnk már a választás óta lefolyt rövid idő alatt is bizalmunkat fényesen igazolta.

Erre az ünnepelet emelt szót, rokonszenves modorában kiemelve, hogy midőn megválasztatása után távozott, egy kincset vitt magával, melyből erőt merített s melyet mindenkor híven megőrizni törekedett s e kincs: a választók bizalma és rokonszenve; választóit élte.

Alig hangzottak el a szép pohárköszöntést követett éljenek, a kedélyes félbenszakitást szenvedett, mennyiben egy küldöttség jött jelenteni, hogy künn az utcán fáklásmenet közeleg.

És csakugyan a következő pillanatban piros fényárban úszott a „Fekete sas“ előtti tér. Képviselőnk számos barátjától körülvéve megjelent az erkélyen, mire Kovácsy János ügyvéd következő hangulatteljes beszéddel tolmácsolta a választók érzelmeit:

— Kérem, hogy a választók érdekeinek és játékszere vagy; ha a játékszert megunta: elveti s mást keres.

Ha vannak ezreid, ha dúsz vagy s bőkezűnek mutatod magad előtte: szeretve léssz. Hisz a pénz, e mindenható erő bármit is véghez visz, s a művésznőnek is van erre szüksége. De elítélheted-e a színésznőt, ha ezreidért csak szinleli a szerelmet, lehet-e egyebet kívánni tőle? Csak egy igaz érzelm lángolhat az ember kebelében, néki is csak egy igaz érzelm heviti kebelét, s ez magasztosabb a szerelemnél, ez a művészet, ez ihletesség, ez magasra emeli őt, kiragadja a mindennapi-ság köréből egy költőies, egy képzelte világba.

A művészet s a szerelem két ellenkező lényező, az egyik a másikat semmissíti meg, s e kettő soha sem párosulhat. A szerelem gátolja a nagyra törekvést, hirt, halhatatlanságot táplálja.

Ne átkozd a színésznőt, ha szerelmet játszik előtted, s te hiszed, hogy való mindaz, mit mutat; csak művésze ez, s ő szerepét gyakorolja. Ne átkozd el őt, ha végre belátod, hogy csalódtál, mert nem rút lélek lakik benne, de ami nálad a szerelem, az a színésznőnél a művészet, s ő ennek él, ezért hal. A színésznőnek szeretni nem szabad, mert ez elvonja őt művészetétől, s megsemmisíti törekvéseit.

Zarándi Irma, a bájos színésznő, elragadóan játszva érdekteljes szerepét, s a közönség nagy részvétellel kísérték Clarksonné, e bizarr asszony tetteit. Végre Katalin hercegnő szabad volt, férje elesett a párbajban s a darab be lön fejezve.

Irmát a zajgó taps még néhányszor a függöny elé csalta.

— Gerő! — kiáltá elragadtatva Jenő s szemében féktelen tűz sugárzott, — e nő több egy angyalnál, meg kell ismernem. Gerő, kérlek mutass be néki. Igazán, most kedvem jött elhagyni falusi odumát, mily más a városi élet! Bemutatsz?

— Hogyne, hisz Irma ma szintén vendégem

TÁRCZA.

„Megcsalt.“

— Beszély. —

Irta: R. P. O.

(Folytatás.)

Csakhamar elérkeztek Szobránczay Gerő laka elé, ahol már nyughatatlanul tomboltak a fényes czimeres kocsi elé fogott mének. A két barát beült a fogatba s kevés idő múlva Hollanay Jenő a színházban az elsőrangú páholyok egyikében találta magát.

Megjelenése általános mozgalmat idézett elő, a régi pártások s a szép hölgyek között, kiknek hajdanta nagyban csapta a szepet, kik egymással versenyeztek tetszését megnyerhetni; mindannyira nagy meglepetés volt ez. Némelyek gunyos megjegyzéseket tettek arcának egészséges, piros színére, s emlegették a hajdani érdekes halványaságot, mások pedig Gerő nézetét oszták, hogy csakugyan a legideálisabb falusi nemes, kibe bármely salony-hölgy beleszerethető.

Hollanay Jenő, ki két éve, hogy lemondott a városi életről, visszavonultan egy faluba, nem minden hatáskülsőnek érezte jelen helyzetét. Lelkében megélték a múlt emléke s ő csakhamar régi modorát ölté fel; ide-oda irányzta látcsövét s mosolylyal szemlélgette a hölgyeket.

A zenekar eljátszotta a nyitányt és a függöny felgördült. Mindenki feszült figyelemmel tekintett a színpadra és várta az „Idegenő“ megjelenését. Végre megjelent a hercegi estélyen a: idegenő, itt állott ragyogón, a közönség kedvence: Zarándi Irma.

Egy negyedórai tapsvihar hatá át a színházat és csokor csokor után hullott a színésznő lábai elé; örömtől sugárzó arca és kecses hajlongásai

még jobban hevíték a közönséget. Zarándi Irma varázslóan szép volt, igéző Clarksonné; remek világos sárga bál-öltönyében, mely gazdagon volt díszítve drága csipkével és virágokkal, bámulatra méltó, felséges júnói természetnek nagyszerűsége még bájolóbban tűnt ki. Areza, a mely a régi görögök eszményi szépségű Alfróditjét is felülmúló látszék, elragadtatóan sugárzott, anyai nemes büszkeség honolt rajta, hogy mindenki álmélkodék felette. Nefejeitszínű kék szeméből leirhatatlan fény csillámlott, s dus felhő-fekete haja választékos csinnal volt elrendezve.

Ezen elbűvölő alak oly édes, oly megnyerő kedves hangon szólt, s oly felségesen játszta az „Idegenő“, hogy mindenki el volt ragadtatva, el volt bájolta.

És mit érezett a mi falusi nemesünk? Jenő nem volt köből alkotva, — keblében szenvedélyes, mélyen érző szív dobogott, — tehetett-e mást mint szeméit gyönyörrel legeltetni Zarándi Irmán? Hej, Gerőnek igaza volt, nem érdektelen a városi élet, és ez est csakugyan elragadtatá Jenőt.

Mert semmi sem hat oly csábítóan idegeinkre, mint egy szép és szellemdús színésznő. Ott áll sugárzó a lámpa-fényben; ezer és ezer szem pihe rajta, bámulva szépségét, látva kecses mozdulatait; hallja a bájos ajkáról a szerelem legszébb, legédesebb szavait; látja őt örömeben s vele érez, látja őt fájdalmában és vele könyezik. — És hol van az a hősi érzékel, a mely ennyi kecsnek, ennyi bájnak képes ellenállni? Vagy van-e joga valakinek elítélni és kárhozatni azt, ki ennyi igéző varázs előtt meghódol; megfellekezve sokról, — gyakran mindenről? Az iju képes érte elhagyni kedvesét, a férj meghidegülni neje iránt, megfellekezni gyermekéről. Csak egy érzelm, csak egy vágy dagasztja a kebelt, ölelő karjaiba zárhatni a nőt, kit ezeken bámulnak, kit ezeken szeretnek. És az egyik vagyont veti lábai elé, a másik becsületét áldozza fel érte! S mivel

Mélyen tisztelt országos képviselő úr!

A midőn most egy éve alkotmányos jogainak gyakorlása végett oly czélból sereglettünk egybe, hogy országgyűlési képviselőt válasszunk, a közügyek körüli buzgólkodásánál fogva, a közfigyelem tárgya Ön volt, s az eperjesi kerület választóinak közbizalma becses személyében pontosul össze, amennyiben azon meggyőződésben voltunk, hogy érdekeink illető helyen Ön által a legjobban fognak képviselteni, s ezen várakozásunkban nem is csalatkoztunk.

Mert habár mai napon tartott érdekesítő és hatásos beszámoló beszédében szerénykedve azt adta értésünkre, mikép a parlamentben csak is mint ujoncz állotta légyen ki a tűzkeresztséget; rövid egy évi tevékenységének ideje alatt s fiatal kora daczára, a komoly munka és alkotás e korszakában, a köztéren eddig is oly bokros érdemeket szerzett, hogy hazánk borus egén már most is fénylő csillag gyanánt tündöklök, úgy hogy a mélyen tisztelt képviselő ur nevét nemcsak a felföld bérczei hangoztatják vissza, hanem személye iránt kellő elismeréssel nyilatkoznak az alföld rónái is.

A parlamentben kifejtett buzgólkodása és tevékenysége tehát kellő méltánylást nyert nem csak párthiveinél, a kiknek egyik szerény tagja magam is vagyok, hanem beszámoló beszéde folytán a szellemi hatalom sulya előtt meghajolnak még azok is, kik már politikai meggyőződést követnek.

A választók részéről pedig nekem jutott a megtisztelő szerencse, hogy azok érületét a mélyen tisztelt képviselő ur előtt a jelen ünnepélyes perczben néhány rövid szóval tolmácsoljam.

A mily élénken lobog a fátyla lángja, ép oly mérvben lángol keblünkben, a rokonszenves szeretet, méltányoló elismerés és hódoló tisztelet érülete a mélyen tisztelt országos képviselő ur személye iránt.

E rögtönzött megtisztelő dísz ünnepély folytán gyenge szónoki tehetségem mellett alig lévén képes a helyzet méltóságának megfelelő szavakat használni, arra kérem mélyen tisztelt országos képviselő urat, miszerint megtisztelő érületeink e csekély nyilvánítását szívesen fogadni méltóztassék.

Együttal pedig mindnyájan azt kívánjuk, hogy az eperjesi választó kerület

leend. Most pedig siessünk öltöző-szobájába elé, azután elviszszük őt az „Arany oroslán“ szállodába, ott rendeltem meg a vacsorát. Meglehető nagy társaság gyűlend össze, meghívtam több barátomat és egy pár színészt is, zenénk is lesz; meglásd pompás mulatság leend, s hozzá Irma ünnepelt királyonk; az ő tiszteletére üritjük az első pohár champagneit.

Irma nemcsak a színpadon bűvös szépség, de a valóban is varázsló és igéző volt. Elénk, vidor modora megnyeré a sziveket s társalgása melegebb égáljba helyezé az embert.

A színész nő szokott nyájasságával fogadta Jekót.

Az „Arany oroslán“ban a mulatság igen vigan folyt virradtig. Zarándi Irma többször lön éltetve, s falusi nemesünk a régi városi vig czimborá volt, úgyesen forgolódott a színész nő körül; sokszor susogta Irma fülébe: „Szeretem! — ily angyali hölgy nincs több a föld kerekégén!“ stb. — Ilda, a gondos, kedves, szerető nő ha ezt hallja, bizonyára kétségbeesik.

Irma pedig igen jól ismerte tündöklő lényének varázsát és elbűvölésének ily villanszerű hatása nem volt új előtte.

H. falu mintegy két órányira feküdt a várostól. A csinos falu széles utcája tisztán fehérre és alul veresre meszelt házikóival kellemes benyomást tón az idegenre; közepén magasra nyult ki a szépen épült templom, mintha őrszemet tartana az egész környék felett. Az egész faluból jólét tündökölt ki. A falu-végén egy igen jó karban tartott országút kezdődött, terebélyes gesztenyefáktól beárnyaltan. Az ut a negyedóránnyira fekvő Hollanay-kastélyhoz vezet. A kastély magaslaton állott s setét zord falai komoran tekintének a messzeségbe. Sok vihar pusztító hatalma járta át a két szárnyon kinyuló, erős nagy tornyokat, de még mindég daczosan állottak azok ott, az idő nem törte meg

érdemdús képviselőjét Dr. Berzeviczy Albert urat a jóságos isteni gondviselés sok számos évekig éltesse! Éljen!

Az éljenek elhangzása után képviselőnk meghatottan válaszolt, igérve, hogy ezentúl is az lesz törekvése, hogy választói bizalmára mindenkor tehetsége szerint érdemessé tegye magát, mire a rögtönzött, de mindazáltal imposáns menet. Berzeviczy Albert képviselőt lelkesülten éltetve, a városon végig vonult.

A társaság ezután az étteremben tért vissza, hol nemsokára egymást érték a pohárköszöntések; többek között Kovácsy éltette a megyei alispánt, az utóbbi szép beszédben hangsúlyozta a háziipar s általában az ipar fontosságát, éltetve azokat, kik őt annak meghonosítására és fejlesztésére irányzott törekvéseiben támogatják, Nuber Sándor kir. főgymn. igazgató, Kubinyi Albert s többen a képviselőt, Bancsó Antal colleg. igazgató Kovácsyt köszönti fel stb.

A lelkes ovációk, melyekben Berzeviczy Albert e napon részesült, kétségtelen tanujelét képezik annak, hogy a törvényhozó teremben követett magatartása s képviselői minőségében kifejtett munkássága nem csak általános elismeréssel, de rokonszenvvel is találkozott.

Oly képviselőt birunk benne, ki nem csak szavazatát veti mérlegbe, de szavát is.

Programmja nem csak politikai, de főleg társadalmi is; ő felismerte társadalmi bajaink kútforrását s rámutatott a baj elhárításának hatalmas eszközére, azon eszközre, melylyel lehet gyógyítani, javítani és alkotni. Hogy miként kell ezen eszközt felhasználni, erre ő maga mutat példát, mert ezen eszköz és egyszersmind fegyver: a munka!

Ily körülmények között nagyon természetes, hogy Berzeviczy Albert beszámolója úgy reá, mint a választókra nézve valóságos ünneppé alakult.

S ezen ünnep emléke sokáig fog élni közöttünk!

Városi ügyek.

(Folytatás és vége.)

5. Dynamit-gyártás.

Ilyen gyár létezett 1879-ik évig a városhoz félórányi távolságra fekvő sebesi határban, a mely rendkívüli jövedelmezősége daczára azon okból

őket. Az egész kastély országunk mult napjaira emlékezteté az embert s olyannyira különbözék a környék ujjonnan épült kastélyaitól, amennyire a régi nemesek az új pénzarisztokratáktól. Szilárd s törhetetlen volt s az elmenő tisztelettel tekintett reá.

Meglepő ellentétet képezett az ily külsőhöz a belső berendezés. Itt a zordságot a legdivatosabb kényelem váltá fel. Felséges park feküdt a belépő szeme előtt, a legremekebb terrassokkal s virágcsoportokkal, a százados fák által beárnyalt utak a legkedvesebb sétányt nyújták: a számos ugróut, hattyu- és aranyhal-tavaeska egész éden-kertet állított elő, hasonlón Watteau legszebb festményeihez. Minden virág szerelmet, boldogságot, örömet lehele ki. Az épület előcsarnokába magas fehér márvány lépcsőzet vezet, kétfelől narancs- és citromfáktól körülövezve s más exotikus növényektől, szép porcellán cserepekben. Ily gyönyörködtető szép volt e lak, Hollanay Jenő és szép neje, a szende Ilda gerle-fészke.

A lak úrnőjét jelenleg az épület jobb szárnyán álló torony-szobájában találjuk. A szép aszszony leirhatatlanul izgatottan áll a tárt ablak előtt, setét fekete szeméi az országutra tekintenek. Kedves, máskor vidor arczán most a bú és aggodalom kinyomata volt látható; nyughatatlan mozdulatokban tört ki néha, aztán ismét a távolba tekint s szemébe köny tolu.

— Már három napja, hogy elment, és mégsem jön. Oh, három napja! — zokogá fel.

Azzal karjaiba ragadja a padlón mellette játszó üde kis gyermeket és forró esőkjáival halmozza; a kis ártatlan kérdőleg tekiut a siró anyára.

— Oh a papa nem jön!

(Folyt. köv.)

nem prosperálhatott, minthogy a vállalkozók elégséges üzleti tőkével nem bírtak.

6. Bőrgyártás.

Ezen nagyobb mérvű költségeket és befektetéseket igénylő, azonban igen jövedelmező gyári iparág a megyei statisztikai adatokban találja biztos támpontját, amennyiben a bőrgyártásnak valamint Sárosmegye, úgy különösen Eperjes volt gyupontja és hazája.

Fintán néhai gróf Dessewffy Sámuel emelt bőrgyárat, amely ugyan megszűnt, azonban kisebb timár-telepek, valamint Eperjesen úgy N.-Sároson, Péch-Ujfalván, Hétháron és Hanusfalván jelenleg is fennállanak.

Csak a hitelhiány és pénzsűzke okozza azt, hogy a szük keresetben sinlódó ipar nagyobb fejlődést nem nyerhet, illetőleg gyári felvirágzásnak nem indulhat.

7. Posztógyártás.

Ugyanazt mondhatni a posztógyártásról is. Régente Reichenberg és Bielitz városok szolgáltattak híres posztó kétzítőiből nagy contingenst sz. kir. Eperjes városának.

A fonoda a város kebelében most is áll és az eperjesi posztósok gyártmányai országos híredek valának.

Szóval a talaj megvan, az csak ápolásra vár és ezen iparág felvirágzása és jövedelmezősége szintén kétséget nem szenvedhet, ha az ügy kellőleg felkarolatik és gyámolittatik.

8. Végtere a szomszédos megyében Késmárk, Igló és Poprád városok példájához képest a kedvező helyi viszonyoknál fogva kiaknázható lenne gyárilag a keményítő készítés és a szeszfnomítással járó szeszgyári ipar is.

II.

Ami már most az eszközöket illeti, melyek által a czél elértnék, illetőleg a melyek alkalmasak volnának magányosok, valamint testületek körében a vállalkozási szellemet felébreszteni, nézetünk a következő:

Minden dolognak sikere az érdeklődéstől, illetőleg a kezdeményezés módozatától függ; és a nagy közönségtől az érdeklődés megvan, míhelyt az eszmének valóítását a hatóság melegen felkarolja.

Kisebbszerű vállalatokat egyesek solidaris törekvése is léptethet életbe, azonban a nagyobb mérvű befektetéseket igénylő vállalatokhoz nagyobb tőke, illetőleg a kormány gyámolítása is megkívántatik, és a magas m. kir. kormány jóakarátában kételkedni nem lehet és kételkedni nem szabad, amennyiben ha nem is a megye és a város létéről, hanem okvetetlen a felvidéki rohamos kívándorlás megszüntetéséről van szó.

A czélra vezető eszközök lényege tehát a közönség meleg érdeklődése és a megyei törvényhatóság kezdeményező gyámolítása.

A legüdvösebb eszmét, ha egyesektől származik, csaknem a legtöbb esetben az önérdék és roszakarat húsítja meg és a hazai ipar ügyében azon okból szükséges a törvény és a hatóságnak a gyámolító kezdeményezést megragadni, nehogy az megtörténhessék.

Ami már most a praktikus kivitelt illeti, nálunk ipar-vállalatot másként mint részvénytársaság útján életbe léptetni nem igen lehet és részvényesekre szert tenni viszonyaink közepette csak úgy lehetséges, hogy ha a dolog kezdeményezése valamely helybeli pénzintézet kifolyása volna és a magas kormány gyámolítása a legutolsó sorban csak oly nagyobb mérvű vállalatoknál lenne igénybe veendő, ahol az egyesek buzgósága anyagi tekintetben határt talál.

A főnebbiekben fejtvén ki a hazai ipar teljes meghonosítása iránti nézeteinket, arra kérjük fel a tekintetes városi tanácsot, miszerint ezen véleményes nyilatkozatunkat hivatalos tudomásul venni és az ügynek, a kiegészített értekezlet útján tárgyalása után a dolog sikerítésére nézve a szükséges intézkedéseket a sárosmegyei törvényhatóság útján megtéetni méltóztatnék.

Megkülönböztető tisztelettel maradván a tekintetes városi tanácsnak alázatos szolgálai.

A hazai ipar meghonosítása tárgyában értekezletileg kiküldött, illetőleg kiegészített albizottság:

Kovácsy János s. k. h. ügyvéd.
alvალასztmányi elnök
Kósch Frigyes s. k.
Lillia Boldizsár s. k.
Rödler Agoston s. k.
Böhm Ferencz s. k.
alvალასztmányi tagok.

Különfélek.

Lapunk mai száma a képviselői beszámoló beszédnek egész terjedelmű közlése miatt később el. Ezen elkésért f. olvasóink szíves elnézését kérjük.

Folytatás a mellékleten.

Az eperjes-sóóvári önkényes tűzoltó-egyesület által június hó 25-én a Szt. Lászlóhegyen rendezett tavaszi vigalma a legkedélyesebben folyt le. Az ebédet sok sikerült pohárköszöntés fűszerezte, melyeknek sorát Kubinyi Albert egyleti elnök nyitotta meg, ki a tűzoltó-egyesület vezéreszméjét fejtegetve az egyleti tagokat elvette. Beszédét hosszan tartó éljenzes követte. Utánna Guzmán és Krajzell parancsnokok az egylet védnökét Szentandrassy Lajost elvették, Puky Ignác pedig az egylet nevében Kubinyi Albert elnökre mondott toasztot. Az ebédet táncz követte, míg a nemtánczosok az erdőség regényes sétányain kerestek szórakozást. Este a visszatért egyleti tagok esztalokoztak a dr. Berzeviczy Albert képviselő tiszteletére rendezett fáklyamenethez, megemlékezvén arról, hogy a jelenlegi képviselő az egyleti választmányának egyik legbuzgóbb tagja volt. Felémlik még, hogy Russ Antal derék vendéglős egy hordó Schiller-borral melyet néhány kedélyes sor kíséretében küldött fel a Szt. Lászlóhegyre — járult az animó emeléséhez.

Országgyűlési képviselőnk beszámoló-beszédét közkivanatra mellékleten egész terjedelmében közöljük.

Wildner zenetanár növendékeinek zene-vizsgálója nagy hallgatóság előtt i. é. június hó 29-én ment végbe. Sok növendék kiváló ügyességet tanusított.

A város tőszomszédságában fekvő Kovács-telek kertben a hideg fürdő és zuhany, az üdülést kereső közönség részére i. é. július hó 1-jétől nyitva áll. Öltöző-kabin, kitisztított árok s kavicsozott tenék, a nap sugarai ellen védő vászon-fódelőlőrüha és fürdő-czipó — minden készlet jutányos áron. A fürdés ideje az árukkal együtt a lap hirdetésében szemléltethető.

Modern Hüvelyk Matyi. Brooklynben, New-Yorkban Lyman asszony egy apró gyermeket hozott a világra, a ki 17 unciát nyomott. Azóta az apró ember súlya egy fontra nőtte ki magát, magassága pedig egy egész láb. A gyermek különben jól taplakozik, jó étvágyal eszik, s általában nagy életképességet mutat. Dereka nem vastagabb mint anyja keze a csuklónál, és karjára egy közönséges gyűrűt fellehet húzni egészen a válláig. Az is különös, hogy a bábufo nagyságu fejecske sűrű, erős hajzattal van benöve. A kis törpe atya pedig rendes természetű. A filigran gyermek anyja különben vagy tíz gyermeknek adott már életet, kik mind teljesen kifejlődve, éppen jöttek a világra s akkor súlyok hét egész tizeunegy fontot nyomott.

A fekete grófnő. E név alatt ismerik Párisban a demimonde egyik nagy fényűzést vivő képviselőjét, ki Haiti szigetéről származik és sötétbarna arczszin mellett is kiváló szépségével általános feltűnést okoz a világvárosban. Neve Peygers Noela és jogosan viseli a grófi czimet minthogy egy Párisban élő magyar magnás halálosan belesteretett és néhány év előtt nőül vette. A férj nemrég meghalt s Noela, a szép grófnő, azóta lett az a mi. Nagy házat visz s ünnepelei általános találkozó voltak a párisi és nemzetközi fine fleurnek. A fekete grófnő előkelő haitii családból származik; atya tábornok volt. A roppant fényűzés azonban, úgy látszik, erősen kimerítette a szép nőt, úgy hogy hitelezői elől menekülőndő a napokban megmérgezte magát. Egy kanál laudanumot vett be, mely azonban a gyorsan alkalmazott orvosi segély következtében minden káros hatás nélkül maradt s nem fog sem bajára sem „carrière“-jére végzetes befolyást gyakorolni.

Szalmadeszkák. Sokféle kísérlet után végre egy amerikai gyárnak sikerült hidraulikusán sajtolt szalmából mesterséges deszkákat készíteni, melyek kivált parkettek számára felelő alkalmasnak bizonyultak, de más célokra is használhatók, mert nemcsak külsőleg, hanem keménységre és tartósságra nézve is hasonlítanak a fából készült deszkákhoz, sőt tetszés szerint gyaloghatók. A szegek oly erősen tartanak benne, mint a fában; a szalmadeszkákban azonban görös, vagy efféle nem fordulhat elő, nem rothadnak, nem penészednek, a rovarok nem árthatnak neki és ellentámasztási képessége ép oly nagy mint a fadeszkáké. Szóval külföldi szaklapok állítása szerint ez új találmánynak roppant nagy jövője van.

Vadászati jegyek. A pénzügyminiszter körrendeletileg értesítette az ország összes törvényhatóságait, hogy mivel a vadászat megadóztatása tárgyában benyújtott törvényjavaslat a törvényhozás által le nem tárgyalatott, az 1882. év első felére kiadott vadászati jegyek érvényessége pedig f. év június végével lejár: hogy mint azon felek részére, kik folyó hó végeik érvényes vadászati jegyeiket megújítani kívánják, vagy új jegyekért folyamodnak, a törvényben megállapított 12, illetőleg 6 frt, s a törvény 11. §-ában említett egyének használatára 2 frt bélyegilleték előzetes lefizetése mellett, a kívánt vadászati jegyek egy évre, vagyis 1883. június végéig terjedő érvényességgel állítandók ki, mely czélra 12, 6, illetve 2 frtos bélyegű vadászati jegy-ürlepet használandók. Olyanok részére, kik a törvény 9. §-ában előírt vadászati jegyekért folyamodnak, a 3 évre járó 12 frt illeték egy évi részletének 4 frtnak előzetes lefizetése mellett, szintén csak 1883. június végéig érvényes jegy adható ki.

Städtische Angelegenheiten.

Die zur Ausbildung und Einbürgerung der Gewerbeangelegenheiten unserer Stadt ausgesandte Commission, hat dem Magistrate folgendes interessante Memorandum unterbreitet:

Löblicher Magistrat!

Der XLIV-te Gesetzkartikel des Jahres 1881 hat unserem Vaterlande, in Erkenntniß des Quellenreichtthums und der Tragweite der Hausgewerbe Steuererlässe und andere Begünstigungen bei zu errichtenden Fabriken zu Theil werden lassen.

Indessen bleibt dieses heilbringende Gesetz nur ein todter Buchstabe, wenn nicht einzelne Bürger mit warmer Theilnahme und solidarischem Interesse diese Quellen eröffnen, die so reichlich in unserm theuren Vaterlande fließen. — In der Erkenntniß dieses Reichtthums, dieser Kraft, hat auch der Minister für Ackerbau, Handel und Gewerbe in dem am 7-ten März d. J. Nr. 7472 erlassenen Rundschreiben die Behörden zum Gemeinwirken aufgefordert, d. h. zum Inslebenrufen neuer Fabriken und zur Entwicklung der bestehenden ihre Kräfte zu leihen, mit warmen Worten angeregt.

Und weil Fabriken größtentheils in Städten errichtet werden, und Fabriken den Reichtthum und das Gedeihen des Städtereichtthums befördert war auch dieses ministerielle Schreiben zumeist an die Städte gerichtet, die es ebenso richtig wieder auffaßten, indem sie es beherzigen, daß diese Angelegenheit selbst mit bedeutenden Opfern ihrerseits zu unterstützen sei.

So wie die Entwicklung der Hausgewerbe eine Lebensfrage für die Stadt Eperies ist; so ist auch nicht minder von hoher Bedeutung für das ganze Sarosser Comitát — insoferne es durch die mehrgebotene Arbeit, der Auswanderung nach Amerika der 4-ten Classe einen gewissen Damm fest.

Der Vicegespan unseres Comitates hat auch aus eigenem Antriebe, das Schwerwiegende dieser Frage einsehend, mit sorgfältiger Wachsamkeit sich bemüht, das Hausgewerbe als die Grundlage zur Fabriksindustrie bei der Bevölkerung zu verbreiten und anzuregen.

Dasselbe geschah auch von Seiten der Stadt Eperies zur Einbürgung ausgedehnterer Gewerbe in ihrem Reichthum, indem sie in der Sitzung vom 26-ten April d. J. in Würdigung der Regierungs-Intentionen diesem ihrem Wunsche Ausdruck verlieh, wie sie es als patriotische Pflicht anerkenne in Angelegenheit der häuslichen Gewerbe die Mittel zu ergreifen, durch welche das hohe Ziel erreicht wird, und bei Einzelnen, wie bei Corporationen die Unternehmungslust erweckt werde.

Die Subcommission erhielt somit den Auftrag — sie möge jene Gewerbszweige, welche in der Umgebung unserer Stadt, gedeihen würden, mit Berücksichtigung auf Klima, Handel und bestehendem Gewerbe, geographischer Lage und ihren Verkehrsverhältnissen, herausfinden, und durch welche Mittel das erwünschte Ziel am leichtesten zu erreichen wäre.

Die Subcommission war so glücklich unter dem Vorsitze des auf dem Gebiete des Gewerbes erfahrenen Herrn Josef Benczúr, unterstützt von dem Herrn Franz Böhm ihren Ansichten resp. Ueberzeugungen in folgendem Ausdruck zu verleihen:

I-ten.

Die Freistadt Eperies ist einer jener Orte, welcher zufolge seiner glücklichen Lage, wenn auch nicht der einzige im ganzen Lande jedoch wie wenige, dazu bestimmt ist, Fabriken welcher Art immer in seinem Innern bestehen lassen zu können, indem seine sich darbietenden sittlichen wie materiellen Vorzüge viele andere Orte übertreffen.

Die Stadt dehnt sich in einem angenehmen Thale zwischen der Tárca und dem Szekesbflusse aus, welche beide genug Wasserkraft, für welchen immer Betrieb besitzen. Von da verzweigt sich die Bahn nach Kaschau, Tarnow und Oberberg. Die nach den 4 Weltgegenden gerichteten Landstrassen sind in vorzüglichem Zustande. Die Fruchtbarkeit des Bodens wett-

eifert in jeder Art mit dem vorzüglichsten des Landes, sie war ehemals der Brennpunkt des Handels, und wenn er auch jetzt herabgekommen — so ist er doch auch jetzt noch lebhaft, und ihre Einwohner sind betriebsam und fleißig.

Um die Stadt alles nöthige zur Aufführung von Bauten vorhanden:

1000 Stück Ziegel kosten	. 12 fl. —
1 Metermaß Kalk 1 " 20
1 Kubikmeter Holz 2 " —
Arbeitertaglohn aber:	
1 Mann täglich 40—60 fr.
1 Weib 24—30 fr.
1 Knabe —20 fr.

Und weil beim Fabriksbau der Arbeiterlose einen großen Factor bildet, so ist hiedurch Eperies natürlicherweise zur Fabriksstadt geeignet.

Auf die Frage, welche Gewerbebranche daher die geeignetesten für Eperies wären, spricht unsere Ansicht für folgende:

In erster Reihe halten wir für lebensfähig:

Die Leinweberei.

Wozu wir auch die Hanfweberei, resp. die Leinwandherzeugung zählen. Die Hanf- und Leinweberei war vor den 40-er Jahren derart hier verbreitet, daß die Zipfer und Sarosser Leinwand die großen Debrecziner Märkte überschwemmte, und auch Budapest theilweise verschwand.

In Eperies wohnten 14 griechische Leinwandhändler, welche von dem Volke die rohe Leinwand aufkauften und ausgefertigt dann verschiften.

Die Weberei ist daher hier nicht neu, sondern volksthümlich, liegt, so zu sagen, in den Fingern des Volkes, daß bis heute seinen eigenen Gebrauch mit eigenen Gewebe deckt.

Die Aufgabe ist daher nicht, diesen Gewerbszweig zu schaffen, sondern nur den dahinsichenden ins frische Leben wieder zurückzurufen.

Die Zipfer Verhältnisse sind diesbezüglich zu den Sarosser viel stiefmütterlicher gestaltet. Und wenn trotzdem in Resmark es 3 emfigen Männern gelungen ist, in der kürzesten Zeit eine bereits blühende Leinweberei zu gründen, und nicht nur in der Hauptstadt für das Unternehmen Theilnahme zu erwecken, sondern auch von der Regierung Unterstützung zu gewinnen; so werden die maßgebenden Kreise sich gewiß von unserem Comitát namentlich von der Stadt Eperies, bei ähnlicher Gelegenheit nicht gleichgiltig abwenden.

Zur Ausbeutung dieses Gewerbszweiges bietet sich auch schon bereits die Gelegenheit dar, da wir erfahren, daß der Herr Unternehmer Josef Rejtó mit dem Herrn Bürgermeister diesbezüglich unterhandelte und eine der Resmarker gleiche Fabrik unter annehmbaren Bedingungen zu errichten sich anbot. Wir rathen daher, ohne Zögern diesen für uns so wichtigen Antrag unbedingt anzunehmen.

(Fortsetzung folgt.)

Mannigfaltiges.

Mehrere Firmen in Pest bestimmten bis zum 1-ten August an Sonn- und Feiertagen ihre Geschäfte geschlossen zu halten. — Dieser Tage hat sich in Szatmar eine Szekesb-Gesellschaft gebildet, die den Zweck verfolgt für die ungarische Sprache Propaganda zu machen. — Die Intelligenz des Comitates wählte den Bischof Lorenz Schlauch zum Ehrenpräsidenten. — Der Deck-Offizier Meiling, der an Rußland für 150,000 Rubel alle fortifikatorischen Projecte Preußens vorrathen, befindet sich bereits als Gefangener im Militärgefängniß zu Berlin. — Die Budapester Landesausstellung soll einem Beschlusse des Ministerrathes zufolge, erst im Jahre 1885 abgehalten werden. — Es ist laut allen Berichten gegründete Hoffnung vorhanden, daß die heurige Ernte ein befriedigendes Resultat liefern wird. — Im „Hotel Europe“ zu Szegedin ereignet sich am 27. dieses eine große Gasexplosion, wobei ein Anstreichergehilfe und ein Tagelöhner schwere Verletzungen erhielten. — Le Chevalier de Hoffmann, der berühmte Hochstapler ist zu sieben Jahren schwerem mit Faßten verschärftem Kerker verurtheilt, der Vertheidiger meldete die Nichtigkeitseckschwerde an. — Achzig Nihilisten wurden in Petersburg wieder arretirt, bei Allen fand man Waffen, Gifte, Pläne Sprengstoffe, Explosivbomben. — An den Grafen Andrassy sind aus Anlaß der Vermählung seiner Tochter Gratulationen von der Kaiserin Augusta, von der deutschen Kronprinzessin Lord Granville, und ein Schreiben des Fürsten Bismark eingetroffen.

— Von dem Kanaltunnel bei Dover sind bereits 1400 Meter unter dem Meere durchbrochen, und vollkommen trocken. — In Krain gab es dieser Tage selbst in den Thälern förmliche Schneestürme. — Im Hottter der Gemeinde Szokol, Tolnaer Comitatus, richtete ein großer Hagelschauer ein 4000 Joch umfassendes und die reichste Getreidecrute ver sprechendes Gebiet vollkommen zu Grunde.

Tagesneuigkeiten.

Begen vollinhaltlicher Verlautbarung des Rechenschaftsberichtes unseres Landtagsdeputirten, erscheint die heutige Nummer verspätet, weshalb wir um gütige Nachsicht der p. t. Leser unseres Blattes bitten.

Rechenschaftsbericht. Am 25. Nachmittags hielt vor einer sehr zahlreichen Versammlung seiner Wähler der Abgeordnete Herr Dr. Albert Berzeviczy seinen Rechenschaftsbericht, im großen Redoutensaale.

Wenn schon seine interessante Erscheinung, der edle Ernst, der auf seinem jugendlichen Gesichte ruhte, die Versammelten bestach, so gewann der wichtige Gehalt seiner stundenlangen Rede, die, wie flüssiges Gold dahinfließ nicht allein nur seine Prinzipienge nossen, sondern auch diejenigen die anderer Politi scher Meinung sind, der Art, daß ein wiederholtes Ejen den herzlichsten Dank der Zuhörer ausdrückte, dem übrigens auch Herr Kabinji Aurel in einigen innigen Worten Ausdruck gab.

Abends versammelte sich die Elite der Gesells chaft zu einem Festessen, das zu Ehren des Herrn Abgeordneten gegeben wurde, und bei dem ihm dar gebrautem Fackelzuge sprach Herr Kovácsy dem Herrn Abgeordneten abermals den Dank und die Zufriedenheit der Versammelten für sein Wirken aus, und sich beziehend auf die Rede des Herrn Dr. Berzeviczy, in der er sich als „ujonez“ hinstellte, meinte Herr Kovácsy; wohl ein Recrut, der aber im Tornistler den Marschallstab trage.

Wir aber erklären, daß wir die vollkommene Ueberzeugung haben, daß die Worte die der Herr Abgeordnete zum Schlusse seiner Rede, von sich, von seinem Streben und Willen, von seinem unwandel baren, von Nichts zu bestechendem Gewissen gespro

chen der Ausfluß der reinsten Wahrheit sind und wünschen, es mögen alle unsere Väter im Parla mente von gleichen Gefühlen für ihr Vaterland be seelt sein wie unser Abgeordneter Dr. Albert Ber zeviczy.

Metall-Kampfer-Dosen Die Industrie hat in jüngster Zeit diese mit feinstem Kampfer gefüllten Döschen in den Handel gebracht, welche in England längst von jedem Familienmitgliede getragen werden, weil sie als Schutz gegen ansteckende Krankheiten wirken. Bei den jetzt so häufigen contagiösen Krank heiten und als bewährtes Schutzmittel gegen Motten werden diese Kampferdosen von Ernst Zahndt, Wien, zweiter Bezirk, obere Donaufraße 55, auch bei uns sich bald eingebürgert haben.

Straßenpflaster. Der Herr Bürgermeister hat sich Mittwoch persönlich überzeugt, daß nach einem kurzen Regen auf dem Trottoir an dem Thore der griechischen Kirche eine bedeutende Pfüge stand, und nicht abfließen konnte, weil da Straßenpflaster höher als das Trottoir aufgebaut ist

Polizeiliches. Am 27. umstand eine große Menge einen sterbenden Bauer an der Landstraße vis-à-vis dem Bräuhaus, der zum „technischen Zwecke“ sich mit Spiritus sich vollsoff und sich die Eingeweide verbrannte. Niemand half oder wußte zu helfen, und länger als eine Stunde war kein Si cherheitsorgan zu sehen, kein Wachmann, keine Polizei, kein Heiduk. Ist es nöthig, daß wir hier einige Glos sen beifügen sollen?

Vasuti menetrend.

Kassa—Miskolcz—Hatvan—Budapest.

	gyors vonat	személy von.	vegyes von.
Kassa ind.	11 ó. 40 p. é.	10 ó. 5 p. d. e.	4 ó. 27 p. d. u.
Csány "	12 " 5 p. "	10 " 33 p. "	5 " 15 p. "
H.-Ném. "	12 " 30 p. "	11 " 4 p. "	5 " 59 p. "
Garadna ind.	— p. é.	11 ó. 29 p. "	6 ó. 32 estve
F.-Eacs "	1 " 11 p. "	11 " 57 p. "	7 " 8 p. "
Csöbád "	— " p. "	12 " 15 p. d. u.	7 " 33 p. "
Szikszó "	1 " 46 p. "	12 " 41 p. d. u.	8 " 17 p. "
Miskolcz érk.	2 " 20 p. "	1 " 25 p. d. u.	9 " 13 p. "
Budapest érk.	7 " 18 p. reg.	8 " "	est. 6 " 33 p. reg.

Budapest—Hatvan—Miskolcz—Kassa.

	gyors vonat	személy von.	vegyes von.
Budapest ind.	11 ó. — p. é.	7 ó. 31 p. reg.	8 ó. 49 p. e.
Miskolcz "	3 " 42 p. r.	2 " 15 p. d. u.	6 " 27 p. r.
Szikszó "	4 " 13 p. "	2 " 56 p. d. u.	7 " 27 p. "
Csöbád "	— " p. "	3 " 22 p. d. u.	7 " 59 p. "
Forró-Eacs "	4 " 47 p. "	3 " 45 p. d. u.	8 " 36 p. "
Garadna "	— " p. "	4 " 5 p. d. u.	9 " 1 p. d. e.
H.-Németi "	5 " 20 p. "	4 " 31 p. d. u.	9 " 40 p. "
Csány "	5 " 42 p. "	5 " 4 p. d. u.	10 " 32 p. "
Kassa érk.	6 " 4 p. r.	5 " 35 p. d. u.	11 " 11 p. "

Eperjes—Kassa.

Eperjes ind.	6 óra 3 p. reg.	— 12 ó. d. 5 ó. 29 p. d. u.
Kassa érk.	8 óra 17 p. reg.	— 1 óra 50 p. d. u. — 7 ó. 40 p. estve

Kassa-Eperjes.

Kassa ind.	6 ó. 37 p. reg.	— 12 ó. 11 p. délbe (omnibus.)
Eperjes érk.	9 ó. 15 p. reg.	— 4 óra 23 p. d. u. (omnibus.)
		— 7 óra 44 p. estve.

Kassa—S.-A.-Ujhely.

Kassa ind.	3 óra 45 p. éjjel	— 4 óra 5 p. d. u.
S.-A.-Ujhely érk.	6 óra 48 p. reg.	— 7 óra 17 p. d. u.

S.-A.-Ujhely—Kassa.

S.-A.-Ujhely ind.	7 óra 18 p. estve	— 9 óra 6 p. d.
Kassa érk.	10 óra 39 p. estve	— 12 óra 3 p. d. u. e.

Kassa—Oderberg.

Kassa ind.	6 óra estve, 6 ó. 37 p. reg.
Kassa érk.	7 óra 58 p. reg. 10 ó. 51 p. e.

Kassa—Debreczen.

Kassa ind.	mint Kassa-Budapest
Debreczen érk.	11 ó. 42 p. d. e. — 8 óra 7 p. est.

Debreczen—Kassa.

Debreczen ind.	7 ó. 57 p. r. — 3 ó. 39 p. d. u.
Kassa érk.	5 " 35 p. d. u. — 6 " 4 p. reg.

Felelős szerkesztő: **Kyss Géza.**

Kiadótulajdonos: a tulajdonosok nevében: **Haitsch Lajos.**

Nem hivatalos hirdetések.

BERGER's medicinische

THEERSEIFE

durch medic. Capacitäten empfohlen, wird in e meisten Staaten Europa's mit glänzendem Erfolge angewendet gegen

Haut-Ausschläge aller Art,

insbesondere gegen chronische und Schuppenflechten, Krätze, Grind und parasitäre Ausschläge, sowie gegen Kupfernase, Frostbeulen, Schweissfüsse, Kopf und Bartschuppen. — Berger's Theerseife enthält 40% Holztheer und unterscheidet sich wesentlich von allen übrigen Theerseifen des Handels. — Zur Verhütung von Täuschungen begehre man ausdrücklich Berger's Theerseife und achte auf die bekannte Schutzmarke.

Bei hartnäckigen Hautleiden wird an Stelle der Theerseife mit Erfolg 15—24

Berger's med. Theer-Schwefelseife

angewendet, nur beliebe man, wenn diese vorgezogen werden sollte, nur die Berger'sche Theer-Schwefelseife zu verlangen, da dis ausländischen Imitationen wirkungslose Erzeugnisse sind. Als mildere Theerseife zur Beseitigung aller

Unreinheiten des Teints

gegen Haut- und Kopfausschläge der Kinder, sowie als unübertreffliche cosmetische Wasch- und Badeseife für den täglichen Bedarf dient

Berger's Glycerin-Theerseife,

die 35% Glycerin enthält und fein parfümirt ist. — Preis per Stück jeder Sorte 35 kr. sammt Broschüre. — Haupt-Versand: Apotheker G. HELL in TROPPAU.

Vorräthig in Eperies bei: **Jos. Makoviczky, Kis-Szeben bei: Imrich Viktor.**

Gesundheits- und Tafelwasser ersten Rangos.

LIPÓCZER MINERALQUELLEN

SALVATOR

eisenfrei, grosser Reichthum an natürlicher Kohlensäure, borsaurem Natron und kohlensaurem Lithion (0,12495 per Liter)

Käuflich in allen bekannten Mineralwasser-geschäften & Apotheken.

Lipóczter Quellen-Direction, Eperies.

General-Depot: CARL LINKESCH, EPERIES.

In Eperies auf der untern Vorstadt nebst dem Bahnhofe ist zu verpachten:

- Haus Nr. 50 bestehend aus 5 Zimmern.
- Eine grosse gemauerte und eine aus Holz gebaute Scheier.
- Ein zwei Stock hoher aus festem Materiale, feuersicheres Kornhaus.
- Zwei Stallungen für Pferde und Kühe.
- Drei Zsellér-Wohnungen.
- Ein kleiner Garten.
- Ackerfelder 47 Joch und
- Wiesen 5 Joch bester Qualität.

Das Nähere ist zu erfahren, bis 1-ten Juli bei der Eigenthümein im Hause Nr. 223 auf dem Franciskaner-Platze — oder bei Herrn Theodor v. Kardos, Haus Nr. 322 1-ten Stock Hauptgasse — nach 1-ten Juli im Bade-orte Czeméthe.

Eperies im Monate Juni 1882.

A legjobb szivarkapapiros.

LE HOUBLON

Francia gyártmány.

Utánzástól őrizkedjenek. E papiros csak akkor valódi ha min-den egyes lapja „Le Houblon“ bélyegét viseli és minden egyes füzetke az alantú védjeggyel és aláírással el van látva.

Cawley & Henry Propriete du Brevet

seuls Fabricants brevetés des MARCHÉS: PARIS

PAPIER ANANAS LE DRAPEAU NATIONAL

Blanc ou Mauve

Contour Mais

Qualité supérieure

Any Atlas de chaque 150

BROGLE JÓZSEF

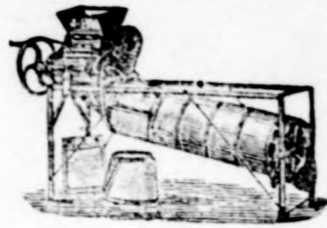
gép és rostalemez gyára BUDAPESTEN.

GYÁR: váczi-ut az osztr. államvaspálya közelében. RAKTÁR: váczi-körut 68. sz.

Ajánlja minden gazdasági kiállításon kitüntetett, javított gyártmányait mint:

Trieuröket, változó rostával
Tisztító gépeket, szelelővel
Különlegességek malmok számára;
28.466. szám alatt szabadalmazott
hármastékeket.

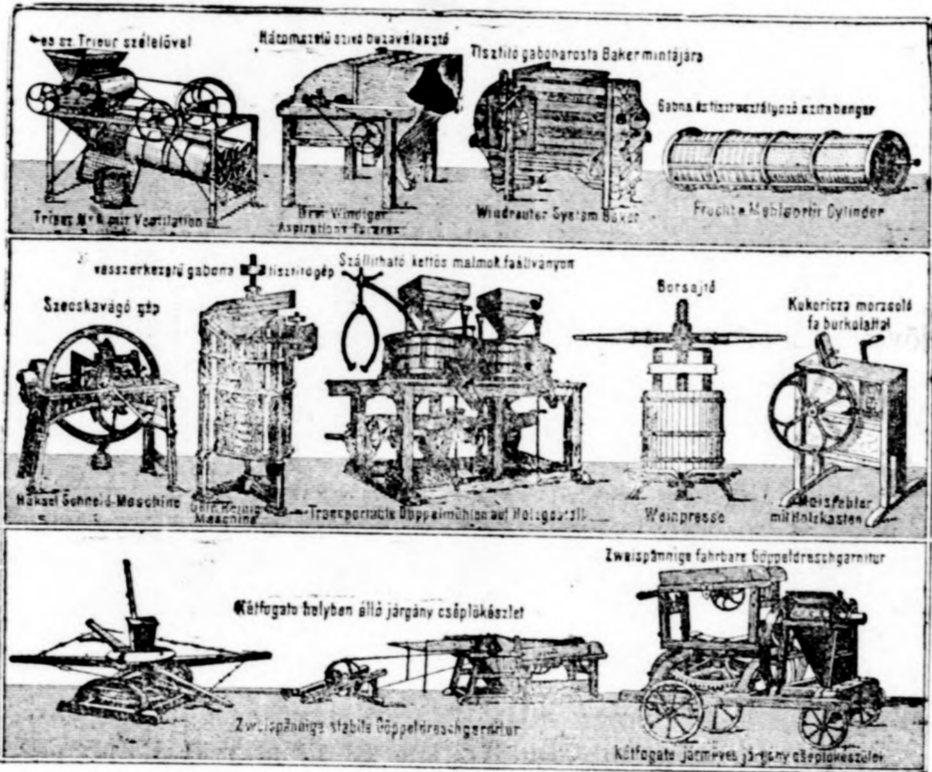
cséplőgép-rostákat, lyukasztott és hasított lemezeket
vas, acél és horganyból, valamint mindennemű gazdasági gépek és szerkezet. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. — 6—15

GUTJAHR és MÜLLER Budapest.

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár,
(ezelőtt Brogle J. és Müller.)

a Margithid közelében

ajánlják szolid szerkezetű és javított gyártmányukat mint:

Trieurök gazdaság számára:

Járgány-cséplőgépek,
Szelelőrosták,
Kukuriczamorzsolók,
Szeeskavágók,
Borsajtók. 6—30

Különlegességek malmok számára:

Duplamalmok,
Malom trieurhengerek,
Gabona osztályozó hengerek,
Koptatógépek,
Daraválasztógépek,
Tarárok, Detacherök.

Malomalkatrések u. m.:

Transmissiók,
Szikkerékek.

Rostalemezek:

Cséplőgép-rosták,
Liszthengersziták,
Koptató-lemezek,
Ráspoly-lemezek, stb.

Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve

Gyári raktár és képviselőség: Eperjesen: LUCHS EDE urnál

Kaffee—Thee. 1112

direct aus HAMBURG per Post portofrei incl. Verpackung, wie bekannt in reeller feinschmeckender Waare in Säckchen von \approx 5 Kilo \approx unter Nachnahme. fl. ö. W.

Rio, fein kräftig 3.45
Santos, ausgiebig kräftig 3.60
Cuba. ff. grün kräftig 4.10
Nikaragua, allerfeinst, milde... 4.90
Ceylon, blaugrün, kräftig... 5.—
Gold-Java, extrafein, milde... 5.20
Portorico, delicat, feinschm. 5.40
Perl-Kaffee, hochfein grün... 5.95
Angostura, grossbohn, delicat 5.95
Menado, braun, superfein... 6.35
Java I-a, hochedel brillant... 7.20
Afrik. Perl-Mocca, echt fg... 4.95
Arab. Mocca, echt, edel, feurig 7.20
Stambul-Kaffee Mischung v. Mocca u. Campinas, sehr beliebt... 4.95
Thee pr. Kilo Congo ff. 2.30
Souchong, ff. 3.50
Tonkay, fein grün. 3.50
Familienthee, extraf. 4.—
Tafelreis, extraf. pr. 5 Ko. .1.40

Ausführliche Preisliste gratis u. franco.

A. B. ETTLINGER, HAMBURG.

A. Dietrich's Fichtennadeläther

sicherstes und vorzüglichstes Haus- und Heilmittel gegen

Gicht, Rheumatismus, Lähmung der Nerven-thätigkeit, Kreuz- und Brustschmerzen, rheumatische Kopf- und Zahnschmerzen

empfohlen und zu beziehen durch das Depot bei Herrn JUL. ISEPY, Apotheker, Eperies.

Für Magenleidende!

A. Dietrich's

Universal-Magenbitter

ein sehr bewährtes Getränk bei Verschleimung, schwacher Verdauung, Hämorrhoidal, Unterleibs- und Magenbeschwerden, hat sich durch seine magenstärkende Wirkung grossen Ruf erworben und ist nach Begutachtung bedeutender Aerzte jedem Magenleidenden bestens zu empfehlen.

Depot hält hievon: Herr JUL. ISEPY, Apotheker, Eperies. 25

1500—2000 Stück Kieser-Stämme

in dimension von 25—40 Centimeter sind zu verkaufen. — Nähere Auskunft wird in der Advokatur-Kanzlei des Dr. ADOLF PROPPER in Eperies erteilt. 1—3

Scharf F. János

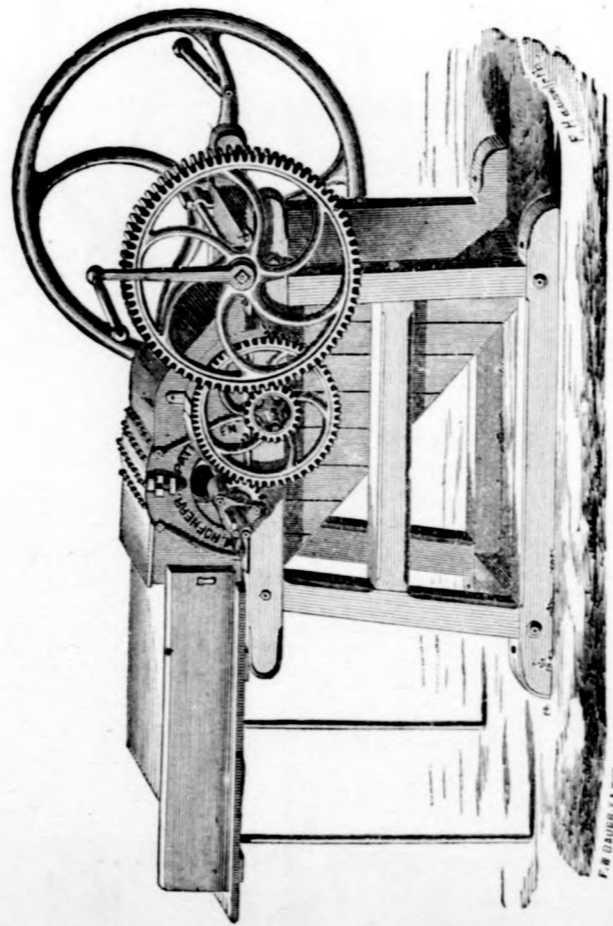
könyvnyomdája és vonalzó-intézete

ajánlja magát

minden nyelven való nyomtatványok

gyors és szakszerű elkészítésére.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

H. LANCZ-féle
kézi-eséplógép kü-
lönös könnyű já-
rással.

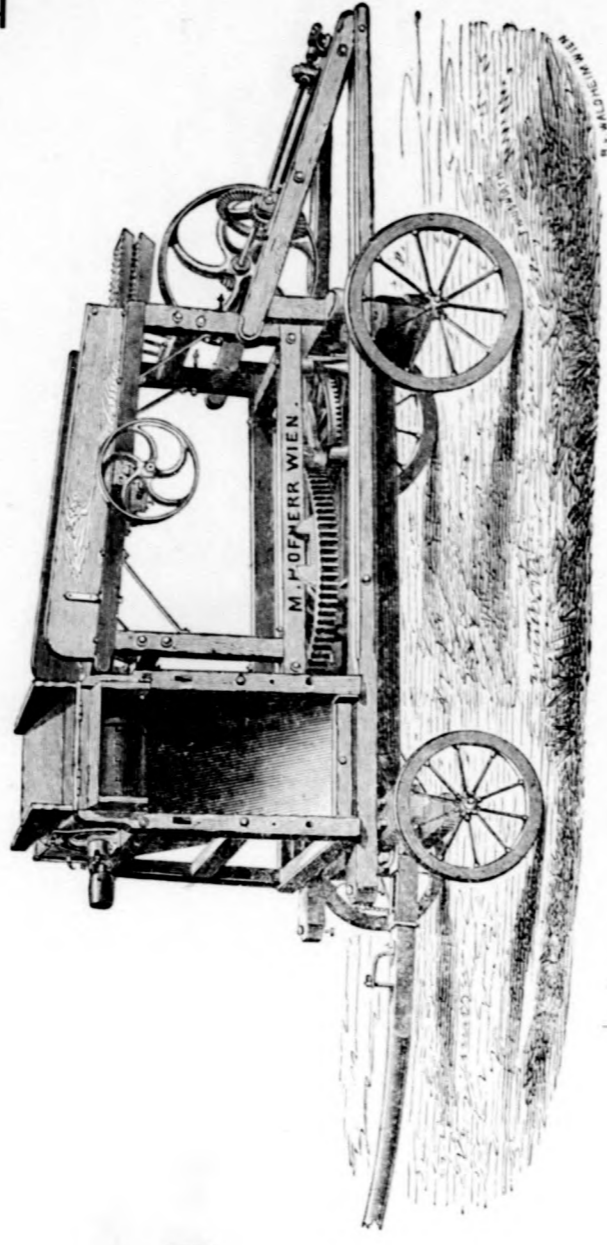
H

Linkesch Samu özv.,

Vasüzlet

Eperjesen.

Ajánlja a legküzösebb szerkezetű

Hofherr és Schrantz-

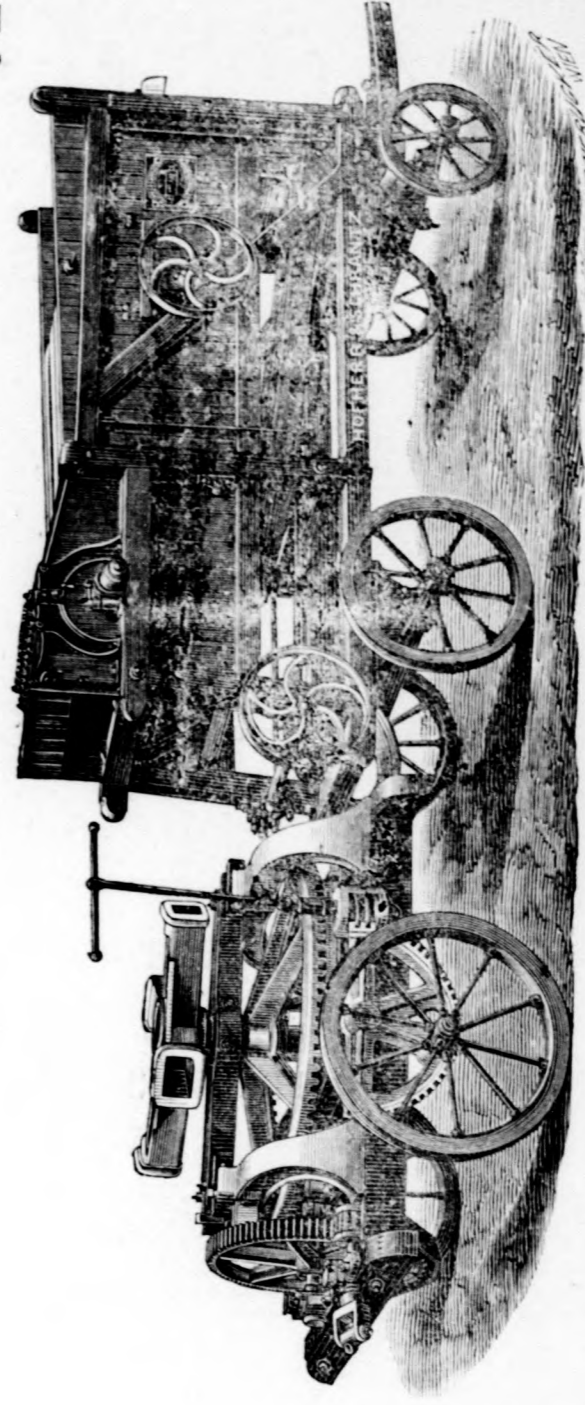
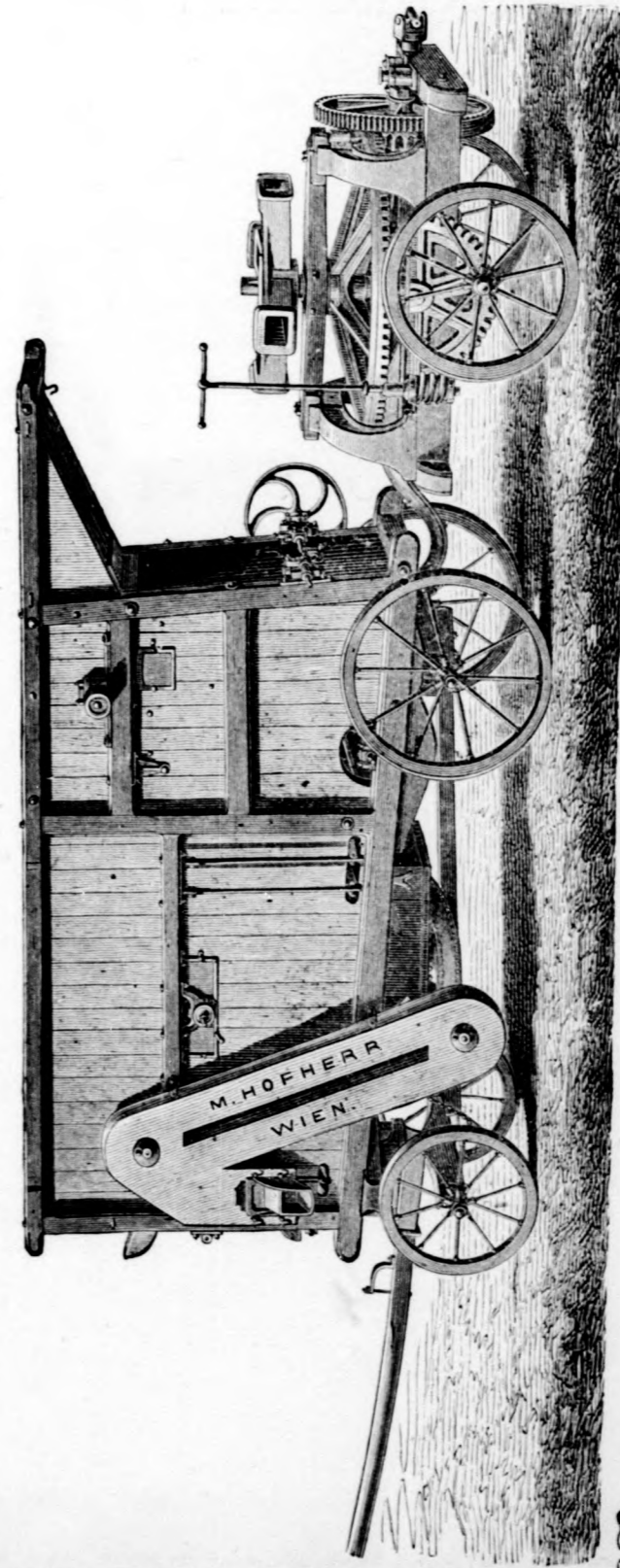
féle

gazdasági gépek raktárát.

SCHOLTZ-féle
burgonya kiemelő
gépet, tiszta mal-
mok és szecska-
vágóit.

Eredeti szabad.
MAYER-trieurök és
RAUSOMES HEAD
JEFFERIES három-
barázdás ekét.

JF

Az eperjesi bankegyeletnél

elhelyezett betéti tőkék 1882. év október 1-től csak $4\frac{1}{2}$ százalékkal fognak kamatoztatni, miről azon t. cz. betevők kik ez elhatározásunkban megnyugodni nem akarnának, a végett értesítettnek, hogy esetleg felmondásukat ideje korán bejelenthessék.

Kelt Eperjesen, 1882. évi június hó 24-én.

Az igazgatóság.

Der Eperieser Bankverein

wird vom 1-ten Oktober 1882 an, sämtliche Einlagen nur mit $4\frac{1}{2}\%$ verzinsen, wobei die p. t. Einleger mit dem Bemerkten verständigt werden, dass sie, im Falle ihnen die obige Verzinsung nicht convenirt, die Kündigung rechtzeitig vornehmen wollen.

Eperies, den 24-ten Juni 1882.

1-3

Die Direction.

SINGLÉRI SAVANYU-VIZ

Kapható: Linkesch Samu özv., Lillia B. D., Gallotsik J. W., Bohrandt J. W. és Holenia L. kereskedéseiben Eperjesen.

1-3

Az eperjesi takarékpénztárnál

az 5 százalékos betétek 1882. évi október hó 1-jétől csak $4\frac{1}{2}$ százalékkal fognak kamatoztatni, miről is az intézet t. cz. betevői ezennel értesítettnek.

Eperjes, 1882. évi június hó 22.

Az igazgatóság.

Bei der Eperieser Sparcassa

werden die 5 Procentigen Einlagen vom 1-ten Oktober 1882 nur mit $4\frac{1}{2}$ Procent verzinst, wovon die p. t. Einleger des Institutes hiemit benachrichtigt werden.

Eperies, am 22-ten Juni 1882.

1-3

Die Direction.

Berzeviczy Albert,

az eperjesi választó-kerület országgyűlési képviselőjének

beszámoló beszéde

az 188 $\frac{1}{2}$ -diki országgyűlési üléséről.

(Elmondott az 1882-dik évi június 25-én Eperjesen egybegyűlt választók előtt.)

Mélyen tisztelt választói
gyülekezet!

Habár nem általános szokás a képviselői működésről minden országgyűlési ülés végével beszámolni, én ezt tisztelt választóimmal szemben a jelen alkalommal kötelességemnek ismertem részint a helyzetben adott, részint személyes állásomból kifolyó okok miatt.

Kötelességemmé tette ezt a helyzet, mert a lefolyt ülés, bár törvényhozási alkotásokban első tekintetre meddőnek látszik, több igen nagy horderejű mozzanatot mutathat fel, és mert — éppen e fontos mozzanatok természetétől indítva — az ellenzékhez tartozó legtöbb képviselőtársaim országszerte több helyen beszámolván, ellenzéki álláspontjukhoz képest vádakkal illeti a kormányt s a pártot, melyhez tartozom, miértis fölötte indokolt, hogy mi, a megtámadottak is nyilatkozunk azon forum előtt, a hol vádoltatunk, t. i. a választóközönség előtt.

És kötelességemmé teszi a beszámolást saját személyes helyzetem és viszonyom a tisztelt választókhoz; ujonez vagyok, ki most első parlamenti évemre tekintek vissza, kit a tisztelt választók érdemtelennül, ifjon, kezdő gyanánt bíztak meg legmagasabb érdekeik képviselésével, s kinek megválasztásához — ez iránt mindenkor tisztában voltam — nem személyemben de a viszonyokban rejő s általam méltányolt és tiszteletben tartott okoktól indítva — hozzájárultak nagy számmal olyannak is, a kik nem ugyanazon politikai irányt követik, melynek én híve vagyok.

Ezek azon okok, melyek miatt a mélyen tisztelt választókat ide fárasztani bátorkodtam, hogy első évi működésemről, sáfarkodásomról tisztelettel számot adjak, mire midőn becses figyelmeket egy rövid órára kikérem, előre is bocsánatért esdek, ha beszédem tán kissé száraznak találandják; komoly dolgok azok, melyekről szólnom kell és sokkal inkább ismerem, tisztelt választóim komoly érdeklődését a napi politika részletei iránt s higgadt ítéletüket, semhogy föltételezhettém, miszerint tőlem beszámoló beszéd helyett egy pár esattanós frázist várnak.

A képviselőjelöltség elfogadása alkalmával elmondott programbeszédemben kifejttem, hogy habár én magamat a parlamenti rendszer alapelveihez képest népképviselőnek tekintem, nem egy szűkebb kerület utasításhoz kötött localis mandatáriusának, mégis kötelességemnek ismerem, — kötelességemnek kell hogy ismerjem, — törvényhozói működésemben a haza érdekeinek folytonos szem előtt tartása mellett híven és buzgón képviselni azon vidék jogosult speciális érdekeit is, a mely vidéknek választó közönsége részéről megbízásomat kaptam. Ugyan-e programbeszédemben különösen két oly ügyet jelöltem meg, a melynek védelmét és előmozdítását elsőrendű feladatommúl tűztem ki. Az egyik a kir. ítélő tábla egy osztályának Eperjesen leendő felállítására, a másik a felvidéki kivándorlások kérdése.

Az elsőre nézve ezúttal csak azt jelenthetem, hogy a kir. tábla decentralisációjának kérdése jelenleg az adatgyűjtés

stádiumában van, hogy azonban mint addig úgy ezentúl is kötelességemnek fogom tartani ez ügy fejlődését szoros figyelemmel kísérni s tisztelt választóimat, illetőleg törvényhatóságunknak ez ügyben kiküldött választmányát az ügy fásisairól s a netán szükségessé válható teendőkről tájékoztatni. A lefolyt év alatt behatóan tudakozódtam kormánykörökben, az igazságügyministeriumnál, képviselői körökben, úgy szintén a budapesti ügyvédi kamarának véleményadás végett kiküldött tagjainál. Méltóztatnak bizonynyal észlelni, hogy a kérdésben a közvélemény országszerte nem kedvez nekünk; a legtöbb ember egyszerűen azt kérde, hogy melyik a nagyobb város, hol van már most nagyobb forgalmi gócspon, több közintézet, hatóság, s történeti fejleményekkel, szerzett jogokkal, és a legfontosabb méltányossági tekintetekkel keveset törődik. A ministeriumnál azonban nem egészen kedvezőtlen felfogás uralkodik; ott valószínűnek tartják, hogy tekintettel a felebbezési forumoknál már a jelenlegi új perrendtartás folytán is rendkívül megsaporodott munkára, a decentralisációt már a közel jövőben fog kelleni legalább részben keresztülvinni, és pedig valószínűleg úgy mint az első fokú bíróságok szervezésénél történt, hogy a székhelyeket törvényhozási megbízás alapján ideiglenesen a kormány fogja megállapítani, a törvényhozás pedig e megállapítást a szerzendő tapasztalatok alapján a későbbi végleges szervezés alkalmával vagy módosítani, vagy, a mi sokkal valószínűbb, véglegessíteni fogja; egyelőre az is egészen kétséges 6—8, 9 vagy esetleg még több feltörvényszék fog-e létesítettetni, s a székhelyek száma természetesen döntő befolyással lesz a helyek megválasztására nézve is. A ministerium méltányolja az Eperjes mellett szóló indokokat és szempontokat, különösen a nemzetiségit, mely ugyan Kassára nézve is fennforog, de melynek érdekében ott már sokkal többet tett az állam mint nálunk; a helyiségre vonatkozó ajánlataink figyelembe részesültek, ügyvédi karunkról, — mint határozottan kiemelni halottam, — igen előnyös vélemény uralkodik.

A megkérdezett vagy önként felszólalt hatóságok és testületek közül eddig Eperjes mellett szólottak: az eperjesi ügyvédi kamara, Eperjes és Sáros megye közönsége, Borsodmegye közönsége s a miskolci ügyvédi kamara; ellenünk vagyis Kassa mellett felirt Abauj megye és Kassa közönsége. A budapesti ügyvédi kamara véleménye még be nem nyújtott; a most már megszünt semmitőszék e kérdést csak a szóbeliség behozatalával kapcsolatosan kívánta tárgyalni; egyébiránt a kir. curia igen befolyásos tagjai körében ránk nézve kedvező nézetek uralkodnak. A szomszéd és szintén érdekelt törvényhatóságok közül Szepes, Liptó, Zemplén és Gömör még egyáltalán nem nyilatkoztak. Nézetem szerint részünkről mindaddig míg arra nem provocabhatunk, direct és nagyobb szerű actió nem volna helyén; czélszerűek volnának azonban az előkészítő lépések. Különösen érdekünkben van, hogy Eperjes viszonyai, intelligenciája, közművelődési s nevezetesen magyarosodási törekvései mentül tágabb körben megismertessenek, Eperjesnek már megalapított jó hírneve terjed-

jen és megszilárduljon; czélszerű volna továbbá nézetem szerint az eddig még állást nem foglalt törvényhatóságokat érdekkörünkbe bevonni; közlekedési előnyök biztosítása lényegesen hozzájárulna e tekintetben érdekársak megnyeréséhez, ezt tehát mindenestre oly kérdésnek tartom, mely mindenekelőtt megérdemelné figyelmünket; annak idején pedig szükséges lesz afelől gondoskodnunk, hogy azon érvek és szempontok, melyekre igényünket alapítjuk, világosan és röviden kifejezve a nagy közönség tudomására jussanak.

Ami a másikat, a kivándorlási baj megszüntetését illeti, előre kell bocsátanom, hogy a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium, melynek vezetőjénél megyénk kívánságait mind megyebeli képviselő társaimmal, mind magam is több ízben tolmácsoltam, már eddig is többször kifejezte s tetteivel is igazolta abbéli legnagyobb készségét, hogy megyei közönségünknek s különösen gazdasági életünknek a keresetforrások szaporítására s mezőgazdaságunk emelésére irányzott buzgó törekvéseit nemcsak útbaigazítással, de amennyire tárczájának e részbeni javadalmazása megengedi, jelentékeny anyagi segítséggel is támogassa. A megye közönsége által kért egyéb intézkedésekre nézve — melyek sok, közvetlenül nem érdekelt törvényhatóság pártoló kérvényeiben is kifejezést találtak, — közvetlenül az ülészak berekesztése előtt egy párttertekezlet alkalmával interpellációt intéztem a kormányelnök urhoz, s tőle azon választ nyertem, hogy a kormány a legnagyobb figyelemmel kíséri a kivándorlásokat, azoknak mérve s jelentősége iránt teljesen tájékozva van, és el van határozva e baj orvoslására minden lehető eszközt megragadni s a kérvényező megyék kívánságai közül a teljesíthetőket és czélszerűket teljesíteni; e végett a kormány kebelében egy külön bizottság alakított, melynek kizárólagos feladata ez ügy tanulmányozása és a szükséges rendszabályok javaslatba hozatala. A lefolyt ülészak alatt s kivált annak végén a kormányt az országgyűlési teendők annyira elfoglalták, hogy lehetetlen volt figyelmét egészen e kérdésre fordítani, azonban most a beköszönt szünidő folyamában haladéktalanul hozzálát ez ügy tárgyalásához.

Ezekután áttérek az ülészak fontosabb törvényhozási eredményeinek jellemzésére s azokkal szemben követett magatartásom indoklására.

Ha végigtekintünk az országgyűlést megnyitott legmagasabb trónbeszédben föltüntetett nagy terjedelmű és horderejű munkaprogrammon, s azzal az első ülészak alatt elvégzett ügyeket összehasonlítjuk, ezen összehasonlítás eredményével megelégedve nem lehetünk; tagadhatatlan, hogy ha ez az országgyűlés azzal a nagy programmal el akar készülni, az első ülészak alatt több tárgyat kellett volna elővennie. A képviselőház egy meglehetősen soká tartott felirati vita után — melyben, úgyszintén még előbb a feliratszerkesztőbizottság tárgyalásában csekélységem is részt vett — elfogadta a bizottság szövegezés szerinti választeliratot, melyben az országgyűlés késznek nyilatkozik a legmagasabb trónbeszédben kitézött feladatok megoldására; hogy e készségét eddig tetteleg csak csekély részben tanúsíthatta, annak

okát különböző körülményekben kell keresnünk. Két fontos törvényjavaslat — a megyék háztartásáról és a középiskolai oktatásról szóló, — a kormány intenciójának félreértése, nem egészen indokolt aggodalmak és a közügy szempontjából csak fájlaható, ellentétes áramlatok által még a bizottsági tárgyalás során oly stádiumba jutott, hogy az országgyűlésnek lehetetlenné vált vele ez ülészak alatt foglalkoznia. A Dalmátia déli részében és a megszállott tartományokban kitört mozgalom elnyomására igényelt intézkedések két ízben tették szükségessé a delegációknak rendkívüli ülészakra való összehívását, miáltal az országgyűlési tárgyalások ismételve főnnakadást szenvedtek. És végre nem csekély részben hátráltatta a munkát az a túlságos bőbeszédűség, melylyel különösen a közjogi ellenzék minden fontosabb törvényjavaslat tárgyalását az egész politikai helyzetet fölkaroló általános vitává szélesítette ki.

Az alkotott törvények közül csak a jelentékenyebbeket s a bennünket közelibbről érdeklőket emelem ki.

A több törvényhatóság határának igazítása tárgyában hozott törvény által a törvényhozás többek közt megyénknek egy régi, jogos kívánságát is teljesítette, amennyiben a Sáros és Zemplén határára eddig fennforgott s közigazgatási tekintetben fölötté visszás helyzetnek több község kölesönös átkeblezése útján véget vetett.

A Szerbiával kötött kereskedelmi szerződés, mint minden egyezmény, mely két önálló fél alkudozásának eredménye, concessiókat is, vívmányokat is tartalmaz; e kettőnek egyensúlya az egyedüli helyes fokmérő ily alkotás megbirálásánál, nem az egyik fél érdekeinek egyoldalú mérlegelése. Egyébiránt lehetetlen e szerződésben kifolyását nem látnunk azon, monarchiánk iránt rokonszenvesebb és barátságosabb politikai iránynak, melynek Szerbiában való inaugurálása határozottan külügyi politikánk érdeme. A mi pedig ellenzéki részről a szerződés időtartamának megállapítása s azon állítólagos praejudicium ellen fölthivatott, mely e szerződésből a külön vámterület esetleges fölállítására vagy az általános vámtarifa revisiójára hármozhatik, ezen ellenvetést megerősíteni azon körülmény, hogy bizonyos kedvezményes viszony lekötése által Szerbia részére, a vámtarifa revisiójának egyáltalán elibe nem vágunk, és továbbá az, hogy e szerződés magyarhoni közgazdaságunk fejlődésére nézve oly kedvező s e tekintetben Ausztria érdekei által oly kevésbé korlátoltattunk, hogy a mint a képviselőházi vita alkalmával ki is emeltett, — hanem a közös de az önálló vámterület álláspontjáról kötöttük volna is meg, benne érdekeinket jobban meg nem óvhattuk volna.

Az 1882-iki állami költségvetés igen hosszú, politikai életünk minden kérdésére kiterjedt s néhány kellemetlen és indokolatlanul felszínre hozott incidens által még inkább megnyújtott vita után csak márczius közepén alapíthatott meg. Ha ennek a költségvetésnek 26 milliónyi deficitjét tekintjük, vagy ha épen a legszerupulosusabb és legszigorúbb de gyakorlatilag nem helyes ellenzéki számítást és számsoportositást fogadva el, a törlesztési kölesön, a budapest-zimonyi vasút sőt az állam-jószágok ezimén fölvetett fedezet kihagyásával a deficitet 54 millióval számítjuk, és ha ehhez hozzávesszük, a lázadás elnyomása folytán fölmerült későbbi 21 milliónyi költségeknak aquotáját is, hát megengedem tisztelt választók, hogy nem valami fényes pénzügyi helyzet képét tártuk fel. De ne állapodjunk meg ennél a képnél, menjünk tovább és nézzük, hogy mi okozta azt a deficitet? Beruházásaink és hasznos kiadásaink azóta, hogy ez a sokat gyalázott kormány az ügyek vezetését átvette, vagyis 1875-höz képest szaporodtak 38 millióval, 1876-hoz képest közel 37 millióval; ezek mind olyan kiadá-

sok, a melyeknek a nemzet vagy közvetlenül vagy már rövid idő múlva hasznát látja, gyümölesét élvezi, a melyek a nemzetvagyton gyarapodásában, új adóalapok alkotásában megtérülnek, a melyek nélkül állapotaink teljes stagnációnak indulnának, a melyeket, hogy a nemzetközi versenyt kiálljuk, hogy el ne maradjunk, maga a nemzet, a társadalom követelt sürgetett, az ellenzés pedig minden egyes tételeben kétséggel megszavazott, sőt keveselt. Igen de azt mondják: ott van a nagy hadsereg, ott van a nagyhatalmi állás, ezek azok a molochok, a melyek elnyelik minden pénzünket. Mindaz a mi diplomatiára, és a véderőre költünk, ideértve már a honvédséget is. — körülbelül évi 43 millió; jól van, hát töröljük ezt; quid tunc? önálló hadsereg! No hát ha önálló hadseregünk olyan hatalmas lesz, a minő most az, mely ha megtámadtatunk, szükség esetén egész erejével védelmez bennünket ép úgy mint védelmezte Ausztriát. — akkor ez belekerülne háromszor annyiba, mint a mennyit most költünk a közös hadseregre a quota arány szerint; és ha nem is kevesebbet, ha nem csak annyit költenénk rá, a mennyit most költünk, akkor határaink megtámadása esetében csak olyan seregre támaszkodhatnánk, a mely a mostani osztrák-magyar armádia egy harmadrészének felel meg. A mi pedig azt a nagyhatalmi állást illeti, hát hisz ezalatt — miután a diplomatiái kiadások gondolom senkinek főfájást nem okoznak, — megint csak a hadsereget kell értenünk. Jelentősége különben a nagyhatalmi állásnak az, hogy mi az osztrák-magyar monarchián megállunk a magunk lábán, és odaigyekezünk, hogy mi szövetségünket legalább is ép úgy keressük, mint mi keressük a másokét. A nézetek különbözők lehetnek, de az én meggyőződése az, hogy az az állam, a mely, bár nagy áldozatok árán mégis a maga emberségéből él és áll fenn, az az állam olesőbban él, mint az, a mely csupa takarékoságból lemondva a nagy hadseregről, lemondva nagyhatalmi állásáról, máról-holnapra keres szövetségeseket, hogy azoknak változó kegyéből tengesse nyomort életét. Megengedem, hogy lehet szerényebben berendeztetnünk és nagyobb tanakékoság által gyorsabban olvasztani le deficitünket, mint a hogy az f. évi állami költségeloirányzatunkban történt, — de akkor ám nyugodjunk belé egy olyan nemzet szerepébe, a melynek léte fölött másoknak kegyelme disponál, és akkor mondjunk le a haladás amaz igényeiről melyeket annyira szeretünk hangoztatni, valahányszor ázsiai állapotainkról panaszkodunk, — de — mint az ellenzék teszi, — folytonosan hivatkozni a nemzeti önértetre és folytonosan utalni a haladottabb államok kulturájára s ennek a két postulatumnak pénzügyi következményeit el nem fogadni, ez nem consequens és nem komoly politika. En tehát azt a politikát nem is fogadtam el, hanem elfogadtam a költségeloirányzatot.

Azon törvényeknek, melyek által a költségvetésünkben mutatkozó kiadási szaporulat fedezéséről kívánt a törvényhozás gondoskodni, elséje a kőolajvám fel emeléséről és az ásványolaj adóról szóló törvények. Ebben azon két elv nyert újabb kifejezést, hogy először deficitünk fedezésére első sorban adóképességünket kell — a nemzet gazdasági erőinek kellő kimélete mellett — fokozott mérvben igénybe vennünk, és másodsor, hogy ezen fokozásnak nem a direct hanem csak az indirect adók körében kell eszközölnetnie. Az e törvényjavaslatban nyújtott pénzügyi előnyt annal kevésbé haboztam magam is elfogadni, mert a szóban forgó vámemelés és termelési s finomítási adó terhe tekintettel a petroleum állandónak mutatózó árcsökkenésére s a nemzetközi forgalom kiegyenlítő hatására, a fogyasztó közönségre nézve csekély lesz, tekintettel a kőolajfogyasztás természetére ezen adó progressiv jellege igazságos alappal bír, és mert végre

a gácsországi kőolaj magyarhoni fogyasztásából az osztrák kincstárra hármozó előnnyel szemben kellő compensációt nyújt az erdélyi kőolajfinomítási ipar révén befolyó adó, annál inkább, mert a törvény által a petroleumvám ezen finomító iparra nézve valódi védvám jellegével bírván, általa ezen iparág jelentékeny lendülete is várható.

Fontos mozzanata volt a lefolyt ülészaknak a védtörvény módosításáról szóló törvények megalkotása. Mai nap, valahányszor a véderőt érdeklő törvények hozatnak, a törvényhozás képtelen a közvéleménynek — elvontan véve — egészen helyes és jogos igényeit kielégíteni. A nagy német kancellár Bismarck herceg aminap azt mondta, hogy a hadsereg kérdésében megszűnik minden kedélyesség; és tagadhatalan, hogy ez részben az összes európai államok egy, egyoldalú iniciativa útján egyáltalán meg nem szüntethető kényszerhelyzetben vannak; mikor körülöttünk mindenki tetőtől talpig fegyverben áll és az összes államok honi képességüket fokozni iparkodnak, akkor mi, és épen a jelen pillanatban, nagyobb mérvű reductiókra és könnyebbitésekre nem gondolhatunk.

Ily helyzettel szemben a védtörvény-novella természetesen nem felelhetett meg valami vérmes várakozásoknak, de javított mégis véderőnk szervezetén, három irányban: a harcoképességnek lehető legcsekélyebb áldozatok melletti emelése, a honvédség életképességének fokozása és a polgári érdekeknek némi részben helyesebb megóvása által. E szerény javításokkal szemben az ellenzék busásan élt azon előnyével, hogy feltárt egy egész sereg szebbnél-szebb és jobbnál-jobb indítványt a melyek minden vérevel és pénzével áldozó honpolgár szívében élénk viszhangra találhattak, de a melyeknek megvalósítása véderőnköt okvetlenül annyira megrendítette s ezáltal állami létünket annyira kockáztatta volna, hogy azokért a kormány s a többség a felelőséget magára nem vállalhatta tehát azokat el nem fogadhatta. Hogy csak a legfőbbeket emlitem: a hadseregbeli rendes szolgálati kötelezettség idejének 3 évről 2 évre való leszállítása nem képzelhető oly időben mikor a kiképzési igények növekednek s mikor más államokban a szolgálatidő még hosszabb vagy legalább is nem rövidebb s a leszállításra sehol sem merik magukat elhátározni; az egy évi önkényesség és a 8 heti tényleges szolgálat kedvezményének oly mérvű kiterjesztése pedig, a minőt a véderő-bizottsági kisebbség különvéleménye contemplált azon kiszámíthatlan veszéllyel járna, hogy eunek folytán a hadsereg altiszti és legénységi állományában az összes intelligens elemek úgyszólván csak „en passant“ foglalnának helyet, már pedig épen a jelenleg uralkodó harcsmód mellett, mint minden modern hadseregben úgy minálunk is fősúly fektetendő derék ügyes és értelmes altisztek biztosítására.

Másfelől az ellenzék taktikája oda irányult, hogy a törvényjavaslatban kiállításba helyezett javításokat és előnyeket kisebbitse jelentőséget devalválja és új hátrányokat igyekezzék fölfedezni. Így megtámadtatott a törvényjavaslat — most már törvény — azon intézkedésre, mely a szolgálati időt, a tengerészetenél 4 évre emeli föl, s a póttartalékosok kiképzését rendeli el; de ha elgondoljuk, hogy ezek által a hadsereg harcoképessége lényegesen emeltek, hogy az előbbi intézkedés évenként legföllebb 1600—1700 egyévre vonatkozik, az utóbbi pedig leggyorsabb esetben is 180000-nyi költségtöbbletet okoz, aligha leszünk hajlandók ezen ellenvetéseknek helyt adni. Legtöbb megtámadásban részesült a 4-ik korosztály esetleges behívására vonatkozó pont; már pedig t. választók, ez a rendszabály alig érdekel, mert hiszen amely országban az utolsó 8 év alatt a hadsereg és póttartalék jutalékának teljes fedezésén

fölül
nélkü
honv
koros
szüks
natko
egyse
törvé
negye
megad
nemt
nézve
ban n
vizsgá
I
volt a
maga
jam —
pártját
tették
hadsér
egyévi
séghez
pedig
ványo
mi az
pontját
mány
zalmat
tása e
az elle
declara
ditvány
jobb s
meleg
nemzet
az-e a
csinyel
zonytal
vagy a
lőre ki
alapján
hetővé
H
nál a
javasla
akkor
szempe
nösen
hez tar
közjogi
gondola
vaslat
időben
honfita
govinai
véreket
nyok
tűnt fel
kal ille
lánossá
H
radjak,
lennek
hatásu
teendői
sereg k
nél ma
120 a
s a ró l
gyalása
nyilván
elem a
igyekez
böl kiv
a hadse
való bej
ezen m
ban for
ily font
zat, me
koltnak
nemzet
gyarors
tanintéz
annak
kiegyez
a korm
törvény
Kö
de ke
zotts

fölül 10000 ujonez volt minden nehézség nélkül a három felhívott korosztályból a honvédséghez besorozható, ott a negyedik korosztály felhívására vajmi ritkán lesz szükség; ez a rendszabály Ausztriára vonatkozik s ugyyszólván csak a hadsereg egységes szervezete tekintetéből volt a mi törvényünkbe is beállítandó; hogy pedig a negyedik osztály esetleges felhívásában megadott latitudo az ujonezozási eljárást nem fogja tulságosan válogatóvá tenni, arra nézve meg van a garancia azon orvoslatban melyet a polgári hatóságnak a felülvizsgálati eljárás nyújt.

De különösen a honvédség fejlesztése volt az a kérdés a melyben az ellenzék, a maga könnyű helyzetében, hogy úgy mondjam — tul akarta liezítani a kormányt és pártját. Először is nagyon illusoriusnak tüntették fel azt az előnyt a mely a közös hadseregnél kiképzett hadapródok s az egyévi önkényesek egyrésztének a honvédséghez való beosztásában nyújtatik, azután pedig mindjárt sokkal kecsgetőbb indítványokkal és tervekkel léptek föl. Már a mi az elsőt illeti, ha valaki ellenzéki álláspontjáról bizalmatlansággal viseltetik a kormány iránt, akkor megengedem, hogy bizalmatlansággal nézhet e törvény végrehajtása elé is, de hiszen utóvégre ezen alapon az ellenzék minden törvényt illusoriusnak deklarálhatna; a mi pedig a kedvezőbb indítványokat illeti: én nem tudom ki tesz jobb szolgálatot ama mindnyájunk által oly meleg rokonszevvel fölkarolt és fejlesztett nemzeti intézmény, a honvédség ügyének: az-e a ki a már kieszközölt előnyöket kieselyelve elutasítja, illetve nagyobb de bizonytalan előnyök kedvéért kockára teszi, vagy az a ki böles mérséklettel beéri egyelőre kisebb de biztos előnyökkel, hogy ezek alapján idővel nagyobbaknak elérését is lehetővé tegye.

Hogy a védtörvény-novella tárgyalásánál a házban felszóltam, nem annyira a javaslat elveinek védelmére történt, mert akkor a vitában már majdnem minden szempont kimerítetett, hanem történt különösen azért, hogy azon párt nevében melyhez tartozom, erélyesen visszautasítsam a közjogi ellenzék ama kiméletlen és megdölgondolatlan eljárását, a melylyel e törvényjavaslat általános megvitatásakor, épen oly időben midőn a közös hadsereghez tartozó honfitársaink ott lenn, a dalmát és hercegovinai sziklakon monarchiánk becsületéért véreket ontották, a mikor a külügyi viszonyok láthatára nagyon borongó színben tünt fel, a legdurvább megtámadásokkal illetve a hadsereg intézményét s általánosságban az egész sereget.

Hogy már a hadsereg kérdésénél maradjak, föl kell említenem ama jelentéktelennek látszó, de nézetem szerint nagy kihatású törvényt, melylyel legislatorius teendőinket befejeztük s mely a közös hadsereg kat. nevelő és tisztképző intézeteinél magyar ifjak részére adományozandó 120 alapítványi hely alapításáról szól. Már a védtörvény-novella tárgyalásakor és előbb is sokszor és élénken nyilvánult azon óhajás, hogy a magyar elem a közös hadseregben nagyobb tért igyekezzék foglalni s hogy épp e tekintetből kívánatos, miszerint magyar ifjaknak a hadsereg nevelő és tisztképző intézeteibe való bejuthatása államilag megkönnyíttessék; ezen méltányos óhajásnak igyekszik a szóban forgó törvény megfelelni. Miután pedig ily fontos cél tekintetéből a csekély áldozat, melylyel e fundációk járnak, igen indokoltnak tünik fel, s minthogy e törvény a nemzet azon jogos óhajásának, hogy Magyarországban mielőbb egy felsőbb katonai tanintézet létesíttessék, elébe nem vág, annak teljesülését nem késlelteti, az 1867-iki kiegyezés közjogi alapján álló pártok siettek a kormány ezen, fölötte üdvös javaslatát törvényerőre emelni.

Következik a közgazdasági érdekeknek a közigazgatási bizottságokban való képvisel-

téről szóló törvény. En. t. választók, közigazgatásunk egész jelenlegi szervezetét átmenetinek tartom s ezért egyes intézményeinek, nevezetesen a közigazg. bizottságnak birálatába ez alkalommal nem akarok boesátkozni, de elfogadva ez intézménynek leginkább elfogadható s helyeselhető célzatát, hogy az állami és önkormányzati tényezőket a közigazgatás összes ágazatainak harmonikus fejtegetésére egyesítse, ezen célzat tekintetéből eddigelé — mint az ellenzéki részről is hangsúlyoztatott — a közgazdasági érdekek szakszerű képviseletét mindenestre sajnosan nélkülöztük a közg. bizottságokban; eme hiányt pótolni van hivatva e törvény, mely, remélem, hogy a gyakorlatban a közgazdasági érdekek előmozdítására szolgáló sok jó eszmét és intézkedést fog életre hívni.

Még egy kisebb törvényről kell megemlékezni: a horvát-szlavon határvidék polgárosítása folytán felmerült kérdések rendezéséről. Azon intékezés által, mely e törvényben kapott végleges sanctiót, egy alkotmányunk s a kor szellemével merőben ellenkező régi intézmény végmaradványa küszöböltetett ki, s a rendes polgári kormányzat Szt. István korának immár egész területére kiterjesztést nyert, miérszt e törvényt az alkotmány minden barátja örömmel üdvözölheti.

Ami a lefolyt ülésnek közgazdasági és pénzügyi tekintetben legfontosabb alkotását, t. i. az osztrák-magyar vámterület általános vámtarifájának revidióját illeti, köztudomású dolog, hogy az utóbbi évek alatt az amerikai verseny majdnem az összes európai államok külkereskedelmi politikáját a védvamos irányba terelte. Ez egy oly általános és elienállhatlan hatalmú tény, melylyel nekünk is számolnunk kellett, ha csak nem akartuk a szabadkereskedés elvének gazdasági fejlődésünket áldozatul hozni; védekezni kellett tehát nekünk is és e védelem eszközei vannak az új vámtarifában letéve. Az idő immár annyira előhaladt, hogy csak a legfőbb szempontokra szorítkozhatom. Csak kiemelni kívánom, hogy Ausztriának és Magyarországnak sok részben különbözö közgazdasági állapota és iránya egy közös vámtarifa létrehozását sokszerűen megnehezítik; tapintat, mérséklet, erély és körültekintés kellett a nagy mű megállapításához. A tarifa úgy a mint törvényvé lett, előnyöket nyújt közgazdasági és pénzügyi tekintetben; közgazdasági tekintetben sikerült benne földművelésünknek czélszerű védelmet adnunk és sikerült azon iparágak vámtételei közt, melyeknél mint termelők vagyunk érdekelve, és azoké közt melyek bennünket mint fogyasztókat érdekelnek, Ausztriával szemben méltányos compentációkat eszközölnünk ki; a pénzügyi előny pedig a tapasztalati adatokra alapított számítás szerint igen nagy lesz, és jelentékenyen fog hozzájárulni államháztartásunk rendezéséhez.

A törvényhozásnak ez évben két ízben kellett rendkívüli hitelt szavazni meg azon költségek fedezésére, melyek a Dalmátia déli részében és a megszállott tartományokban kitört mozgalom elnyomása körül merültek föl. Ez a kérdés, melyhez jelentékeny pénz és véráldozat fűződik, felfogható egyszerűen úgy hogy a monarchia területén és a nemzetközi egyezmény alapján általunk megszállva tartott tartományok területén, az előbbiben tehát állandó, az utóbbiban ideiglenes, de itt mint ott törvényes és jogos állami fönnhatóságunk ellen lázadás ütven ki, annak elnyomását a monarchia becsületének és biztonságának megóvása szükségessé tette; és úgy felfogva, aligha léteznek kormány, és többség, mely, ha csak az állam közjogi szervezetét erőszakos rázkódtatásnak kitenni nem akarja, ezen pénz és véráldozatot megtagadta volna. Azonban a dolog természetéből kifolyólag a kérdés nemcsak e szempontból itéltetett meg, hanem bírálta azt a parlament, a sajtó, a közvélemény

még három más szempontból is: azon politika helyes vagy helytelen volta szempontjából, a mely politika az occupatiót magát végbevitte; azon adminisztráció szempontjából, a melyet a megszállott tartományokban inauguráltunk, és végül a költségmegajánlás körüli eljárás nevezetesen a delegációk illetékessége szempontjából. A mi a legutóbbit illeti, csak röviden arra akarok hivatkozni, hogy hadi actió folytán felmerült haderőnk védelmi állásának biztosítására szolgáló tehát minden tekintetben hadi természetű intézkedések nem vonhatók azon törvény rendelkezése alá, a mely ama tartományok rendszeres közigazgatását béke idején, s az ott eszközendő közgazdasági és adminisztratív beruházásokat tárgyalta; hogy a kormányfelelősség elvének gyakorlati alkalmazhatósága nem engedi meg azt, hogy azon országgyűlés szavazzon meg bizonyos költségeket, a melynek az ama költségek kezelésére, hivatalos kormány nem felelős; hogy végre maga az az ellenzék, a mely most oly nagy zajt csinált a competentia kérdésében, teljesen ugyanazonos jogi természetű bár esélyesebb költségtételeknél már előbb elismerte a delegációnak illetékességét. Valóban ez az egész competentia kérdése elfogulatlanul szemlélve úgy tünik fel, mint egy ügyesen fölhalált eszköz arra, hogy a kormánypárttal egy közjogi alapon álló parlamenti ellenzék ezen közjogi állásának megóvása mellett mégis követhesse szive vágyát és egyesülhessen a szélsőkkel a kért hitel megtagadására. A mi a második szempontot az adminisztráció kérdését illeti, elismerem, hogy abban az adminisztrációban sok hiba volt eddig; méltóztassék azonban elgondolni, hogy egy műveletlen és fegyelmetlen, rendhez és tekintélyhez nem szokott répet; egy culturában tökéletesen hátramaradt országot megoszlott souveránitás mellett tulajdonképpen ideiglenes jögezimen adminisztrálni nagyon nehéz feladat; itt a tévedések, bal lépések elkerülhetlenek voltak. Azonban magam is ép ezért határozottan kívánom, hogy már most okúljunk tapasztalatainkon. tisztázzuk az adminisztráció kérdését és eltávolítva a hibákat rendezzünk be oly kormányzatot, a mely bennünket újabb áldozatok és újabb zavarok ellen biztosítson. — A harmadik szempont nem a jelenre, hanem a múltra és a jövőre vonatkozik; ez maga az occupatió kérdése. Erre nézve hivatkozva a parlamentben mondott beszédeimre, ezúttal csak egyszerűen ama meggyőződésemet fejezem ki, hogy a sokat gyalázott occupationális politikánál jobb politikát csak az követett volna, aki birt volna azzal a csodás hatalommal, hogy a dél és kelet felől bennünket könnyező önzés népelemeket, viszonyokat és önjogokat egy kénygyintéssel eltörölje a föld színéről. A ki azonban erre nem képes az ne is hunyjon szemet azon tárgy előtt, hogy ott a mi déli és keleti határainkon egy kettős processus t. i. egy fölbomlási és egy terjeszkedési processus megy végbe; ne hunyjon szemet azelőtt, hogy a mily mértékben sikerül annak a terjeszkedési processusnak azt a fölbomlási processust a maga javára fölhatalmálnia, oly mértékben fog terjeszkedése bennünket is, a mi állami integritásunkat is fenyegetni. Itt tehát létünk iránti kötelességünk nem nézni tétlenül a két processust, hanem erős marokkal belenyulni és állást foglalni benne, épen azon ponton a mely eddig a kettős bajnak fészke, az erjesztő anyagnak forrása volt. Azt mondják, hogy ha a veszélyt el akarjuk hárítani, akkor keressük fel igazi ellenségünket t. i. az orosz, birkozzunk meg azzal; az okkupáció áldozatot hárít ránk és mégsem biztosít jövőre a háboru ellen. Megengedem, hogy ennek daczára lehet még egyszer háborunk Oroszországgal, de azt is tudom, hogy ha mi a megszállott tartományokban a mi tekintélyünket és hatalmunkat megszilárdítottuk, akkor ezáltal elértünk annyit

a mennyit, ha Oroszország most épen háborúra volna disponálva csak egy ellene folytatott győzelmes háboru árán érhetnének el; már pedig azt hiszem, háborút még az is a ki kívánja, nem kívánja azért hogy verekedhessünk, hanem azért, hogy eredményeket érjünk el általa. Es végül: ha egyszer az autagonizmus a mi érdekünk és az orosz, vagy helyesebben panszláv érdekek között a keleti kérdésben világos és tagadhatatlan, tagadhatatlan tehát az, hogy a mi nekünk előnyös, az az oroszoknak hátrányos, én nem képzelhetek megnyugtatóbb bizonyítékot a mi eljárásunk helyessége mellett, mint azt a dühöt, a melylyel a panszláv irány a délszláv államokban való terjeszkedésünket és uralmunkat feltartóztatni és minden áron megakadályozni törekszik.

Tudom t. választók, hogy itt egy népszerűtlen kérdést érintettem, s azt is hiszem, hogy erre nézve velem t. választóim közül sokan egyet nem értenek; hiszen folytonosan történik rá hivatkozás, miszerint a boszniai occupációt a közvélemény rosztalja mielőtt megtörtént, rosztalja mikor végbement és rosztalja most is minden következőt. En t. választók ezzel szemben hivatkozhatnám arra, hogy mikor Anglia legutóbbi kínai háborúja alkalmával Cantont megtámadta, e miatt az angol kormányt az angol közvélemény még hevesebben elítélte mint a miénket a jelen esetben; hogy Franciaország kormánya a tunisi expedíció miatt ugyanily megtámadásoknak volt kitéve: hogy természetesen már az a külügyi actióknak, miszerint azok a legalkotmányosabb államokban is egyedül a kormányférfiak iránti bizalom vagy bizalmatlanság kérdését képezik, mert csak a kormányférfiak vannak abban a helyzetben, hogy áttekintsék mindazokat a conjunkturákat és viszonyokat a melyek ismerete nélkül itéletünk szükségkép téves és hiányos lesz; de miután mindig a közvéleményre szokás appellálni, én csak arra szoritkozom, hogy idézem Deák Ferencz gyönyörű szavait, melyek mindannyiszor szemem előtt lebegnek, valahányszor magamat ily kérdésben a közvélemény bizonyos áramlatával szemben el kell határoznom: „Izgatott időkben — úgy mond ő, és ki tagadhatná, hogy izgalmas idő az a melyet élünk, — izgatott idők, nehéz elhatározni mi a valóságos közvélemény. De van egy hű barátom, kinek szava még a közvéleményénél is fontosabb előttem, s kinek parancsát szentnek tartom s kinek neheztelését magamra nézve legsúlyosabb csapásnak tekintem: s ez önlelkismeretem.“ Igen t. választók, bármennyire eltérjenek is e kérdés körül a nézetek, azt méltóztassanak elhinni, hogy e kérdésben így mint mindenben én lelkiismeretem parancsához hű fogok maradni, hogy ha én lelkiismeretem és meggyőződésem szerint egy javaslatot hazámra nézve jónak, üdvösnek és szükségesnek nem tartok, azt magyarázni nem fogom, s ha valamit megszavazok, azt, hogy miért szavaztam meg, mindenkor és mindenki előtt nyílt homlokkal igazolni fogom azért mindenkinnek helyt állók és felelek.

Sietek befejezni a lefolyt ülészakról szóló számadó jelentésem, még csak néhány úgról téve említést, mely kérvény alakjában került a képviselőház elé s mely közül nekem épen az előadói teendő jutott. Az első a kassai convictus visszaállításának kérdése, melyben Sáros megye is kérvényezett.

E kívánságot mindenki jogosnak és helyesnek kénytelen elismerni, de kivitele természetesen nem jár nehézségek nélkül.

Eddig elértünk annyit, hogy az ügyállás tisztázott és hogy a képviselőház kimondta, miszerint a szóbanforgó alapítványt az alapító intenciójának a jelenleginél megfelelőbb módon kell hasznosítani. A közoktatási miniszter már a helyszínen is tájékozást szerzett s amennyiben a nehézségeket elháríthatóknak nem látja, újabb utasítást fog kéri a háztól.

Egy más alkalommal a katolika egyház autonóm berendezése s némely más vallás és egyházpólitikai kérdések iránt tör-

tént egyházi testületek részéről tömeges kérvényezés; a képv. ház e kérdéseket fontosaknak ismerte, azok némely részére nézve vita is fejlődött, azoknak méltányos megoldása föltétlenül kívánatos, de a határozat tekintetében nézet eltérés nem volt, nem lehetett, mert habár mindenki elismerni kénytelen hogy az egyházi testületeknek ily tömeges felszólalása a kérdés megoldásánál jelentékeny erkölcsi nyomattal bír, magok azon érdekek szempontjából, melyeknek védelmére keltek a kérvényezők, nem lehet kívánatos ily ügyeknek kérvények alkalmából incidentaliter való eldöntése.

Végül még egyről, a híressé lett szatmári kérvényről különösen azért kívánok megemlékezni, mert tárgyalása ép az ülészak végére esvén, a hullámok melyeket, e kérdés fölvetett még máig sem simultak le egészen. A ház elfogadva a kérvényi bizottság határozati javaslatát, ugyanazon felfogást emelte érvényre, melyet e kérdésben legalább a lényegre nézve e megye t. közönsége is nemrég kifejezett: hogy az Oroszországból kiüldözött vagyontalan, ügyefogyott népelemeknek hazánkban való letelepedése semmiesetre sem kívánatos, hogy azonban ily üldözöttekkel szemben a humanismus azon követelményei szem előtt tartandók, melyekről megfelekedni egy művelt államnak és művelt nemzetnek nem szabad. Együttal e határozat alkalmas volt annak bebizonyítására, hogy a magyar parlamentben és a magyar nemzetben a vallás és faj elleni gyűlölet gyökeret nem vert és nem is fog verni.

T. választók! sokkal hosszabb ideig vettem máris igényt becses figyelmöket, semhogy ez alkalommal a jövő ülészak teendőire is tüzetesebben kiterjeszkedhetném. Egyszerűen meg akarom tehát csak jelölni azokat a kérdéseket, melyekkel hiszem, hogy a törvényhozás a jövő ülészak alatt foglalkozzék. Kettőt már említettem, ezek a középiskolákról és a megyék háztartásáról szóló törvényjavaslatok. Mindkettő, részleteire nézve lehet, hogy változott alakban fog a ház elé kerülni, de fölveiket részéről helyeslem és azt, hogy e kérdésekben egyáltalán törvény alkottassék, okvetlenül szükségesnek tartom. Továbbá óhajtanám, hogy a tisztviselők minőségéről szóló, bizottságilag már letárgyalt törvényjavaslat mielőbb törvénynyé váljék. Az adókezelés és a pénzügyi biráskodás reformja, egy a korviszonyoknak megfelelő uzoratorvény alkotása, az ipartörvény revisiója, mind oly feladatok, melyek elől törvényhozásunk már a jövő évben aligha fog kitérhetni. A fűmei függő kérdések rendezését egész nemzetünk élénken óhajta, de fájdalom, Horvátország makacs és méltánytalan magatartása miatt igyekvéseink aligha fognak sikerre vezetni. Egyébiránt a kérdés csak az, maradjon-e provisorium, vagy létesüljön egy állandó s szilárd jogon alapuló állapot; mi az utóbbinak terére akartunk lépni, ha azonban Horvátország bennünket arra követni nem akar, akkor a provisorium fenntartása útján fogunk törvényadta jogunknak Horvátország ellenében is érvényt szerezni s Fiumét mind szilárdabb kapcsolatokkal csatolni hozzánk. Végül remélem, az országgyűlés már legközelebb fogja beczikkelyezni az osztrák államvasúttal kötött szerződést, mely hatalmas vívmánya forgalmi politikánkunk, tanujele befolyásunknak, és nagy tényezője lesz közzgazdasági fölvirulásunknak; e szerződés megkötésével kormányunk valóban legméltóbban felelt meg azokra a megtámadásokra, melyeknek ép az utóbbi időben volt kitéve.

Nem hinném, hogy ezekkel a jövő ülészak munkaprogramját kimerítettem volna, de csak azon ügyeket kívántam föl- említeni, melyeknek tárgyalását részéről különösen kívánatosnak és sürgősnek tartom.

És végül, t. választók! legyen szabad egy pár szót saját csekély személyemről is szólnom. Ugy érzem magamat, mint az ujoncz katona, a kit mindjárt hogy besoroztak, háborúba vittek; kijutott osztály-

része a küzdelemből, a csatából, és azután hazatér, mint olyan, a ki — a hogy mondani szokták, — már átesett a tüzkereszt-ségen. Hát tagadhatlan t. választók, hogy ezen első évi működésem alatt nem kerültem a küzdelmet, és tagadhatatlan az is, hogy nagyon igénytelen személyemhez képest elég sok megtámadásban is részesültem ellenteleim részéről. Nem mutogatom sebhelyeimet, — nem fájnak; nem panaszkodom a megtámadások miatt, csak egy hatásuk volt az, hogy megerősítsék azt a politikai meggyőződésemet a melyért megtámadtattam.

Több ellenzéki szónok és az ellenzéki sajtó egy része többek közt úgy tüntetett föl engem és különösen engem, mint egykét annak az ifjan megvénhedt nemzedéknek, a mely ideált már nem ismer, politikailag teljesen blazirozott, hibe az oportünizmusnak és a lemondás politikájának, nem ismer más programot mint a napról-napra való megélését.

A napról-napra való megélés — nem de a napról-napra való munkálkodás igenis programom, programja annak a pártnak a melynek tagja vagyok. A mi pedig a blazirozottságot, a kiábrándultságot illeti, — hát t. választók, a hol a népámitás úgy virágzik, mint fájdalom minálunk, — a hol egyesek és pártok a politikai ideálok sorában olyan pusztítást visznek végbe mint minálunk ott a korai kiábrándulás — legalább a politikai eszmekörben, — talán nem egészen természetellenes jelenség. De mégis tiltakoznom kell ama vád ellen, mint ha én már politikai ideált nem ismernék; igenis ismerek, csak hogy az én ideálom egészen másnemű mint az, a mely nálunk a politikai agitáció vásárában legolcsóbb és legkeresettebb árucikknek szokta képezni.

Az én ideálom nem az a politika, a mely tévolban révedező tekintettel elérhetetlen légvárakat keres azalatt elbotlik az előtte fekvő tények a valóság göröngyein; nem az a politika, a mely felzaklatja a szunnyadó szenvedélyeket, elvonja munkájától a szorgalmas kezét, vágyakat keltve és táplálva oly célok után, a melyeket maga megvalósítani sohasem tudna, de a melynek meg nem valóslásából olesó vádat formálhat a hatalm kezelői ellen; nem az a politika, a mely arra tanít, hogy hiábavaló minden törekvésünk, hogy kikerülhetetlen veszünk, amely tele jajveszékeli a léget bajaink, szenvedéseink és veszélyeinkkel, ismét csak azért, hogy azokért a hatalom kezelőit vádolhassa; az én ideálom az a politika, amely nem poetizál, nem desperál és nem recriminál, de bizva istenében és önerejében, szembe száll a bajjal, a veszélylyel, és fáradhatlanul és csüggedetlenül védelmez, javít, alkot, — hiven a kor ama jelszavához, melyet az új Franciaország egyik legnagyobb embere háromszor egy szóval fejezett ki: „du travail, toujours du travail, et encore du travail!“

Munka! mindig munka és még egyszer munka! Igen! t. választók, egy ilyen, jó kedvvel, világos észszel, meleg szívvvel és törhetlen erővel munkálkodó, s ép azért biztosan haladó nemzet képe, ez az én politikai ideálom, ezért tudok én is lelkesülni, ezért tudok én is rajongani, ezt az ideált szolgálom én és szolgálja a párt melyhez tartozom, hiven és szilárdan, és annak követésében nem fog megingatni semmi szidalom, semmi megtámadás és semmi személyes csalódás.

Én úgy vagyok meggyőződve, hogy ezen politikai ideál követésében az én t. választóim nagybecsü bizalmára és támogatására számíthatok; csak addig a míg ezen eszményhez hű vagyok; hogy hiven követtem-e? arról méltóztassanak itélni a lefolyt évre nézve most, egész képviselői működésemre nézve pedig akkor, mikor visszatendem kezeikbe a nekem adott megbizást, melyért, — akár megnyerem jövőre is, akár nem, — háláérzetem a t. választók iránt megszűnni sohasem fog.

Ezzel ajánlom magamat továbbra is becses bizalmukba.